

MILITAIRE SPECTATOR

Russia's Perception Warfare

- Estland tussen het Oosten en het Westen
- The Impact of Hybrid Warfare on Traditional Operational Rationale

De *Militaire Spectator* digitaal

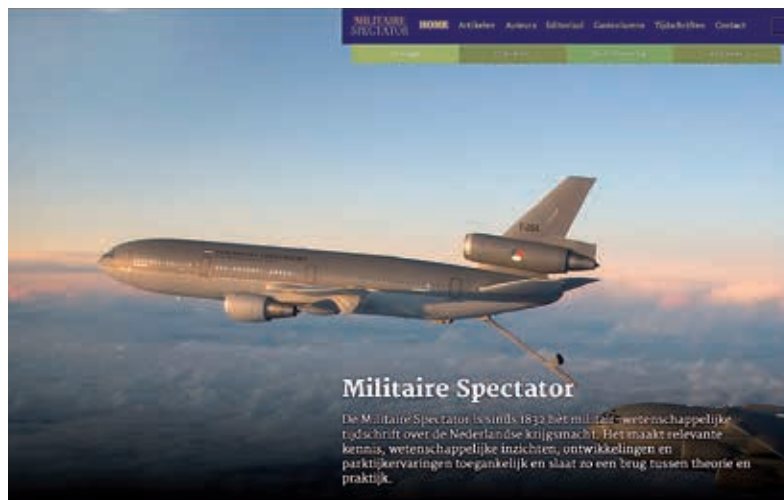
De *Militaire Spectator* verschijnt ook digitaal met een eigen website. De site www.militairespectator.nl zal uiteindelijk een portal voor de krijgswetenschappen worden.

Op de site worden de artikelen, editoria-
len en columns gemakkelijk toeganke-
lijk gepresenteerd. Ook bevat de site
pdf-versies van artikelen uit het ge-
drukte blad en een digitaal archief van
eerder uitgegeven nummers.

Leden van de Koninklijke Vereniging ter
Beoefening van de Krijgswetenschap blij-
ven iedere maand een gedrukte versie
van de *Militaire Spectator* ontvangen.

Medewerkers van Defensie die de
Militaire Spectator tot nu toe vanwege hun
rang of schaal ontvingen krijgen geen
gedrukt exemplaar meer. Zij kunnen zich op de site aanmelden voor de nieuwsbrief en zo op de
hoogte blijven van het uitkomen van nieuwe nummers.

De hoofdredacteur

Algemene ledenvergadering en lezing KVBK

31 mei 2016 Den Haag

De jaarlijkse algemene ledenvergadering van de KVBK vindt plaats op dinsdag 31 mei 2016.
De bijeenkomst begint om 15.30 uur in het Perscentrum van het Plein Kalvermarkt Complex,
Kalvermarkt 38, Den Haag. Aansluitend is er een lezing.

Programma:

15.30 uur	ontvangst in de Leeuwenkuil, Kalvermarkt 38, Den Haag
16.00 - 17.00 uur	algemene ledenvergadering KVBK in het Perscentrum
17.00 - 18.00 uur	lezing in het Perscentrum
18.00 - 19.00 uur	borrel in de Coffee Corner

De agenda voor de vergadering en het onderwerp van de lezing worden nog bekendgemaakt.

Aanmelden kan door een mail te sturen naar D.Boissevain.01@mindef.nl onder vermelding van naam, telefoonnummer, mailadres en huidige functie of door te bellen met 076-5447337. Toegang is alleen mogelijk met een geldig legitimatiebewijs of een Defensiepas.

UITGAVE

Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap
www.kvbk.nl
info@kvbk.nl
www.facebook.com/kvbk nederland
twitter: @kvbk1

Secretaris en ledenadministratie

Majoor drs. D. Boissevain
D.Boissevain.01@mindef.nl

Nederlandse Defensieacademie (NLDA)
Sectie MOW
Ledenadministratie KVBK
Postbus 90002, 4800 PA Breda
ledenadministratie@kvbk.nl

REDACTIE

luitenant-generaal b.d. ir. R.G. Tieskens
(hoofdredacteur)
kapitein ter zee P. van den Berg
luitenant-kolonel Marns drs. G.F. Booij EMSD
kolonel drs. A.J.H. Bouwmeester
drs. P. Donker
brigade-generaal prof. dr. mr. P.A.L. Duchéine
dr. J. Duel
cdre KLu b.d. F. Groen
kolonel ir. M.P. Groeneveld
elnt KL mr. J. van Haaster (e-outreach)
drs. P.H. Kamphuis
luitenant-kolonel KMar drs. ing. D.J. Muijskens
kolonel KLu D.J. Traas MSc
kapitein ter zee mr. N.A. Woudstra

BUREAU-REDACTIE

mw. drs. A. Kool
dr. F.J.C.M. van Nijnatten
NIMH
Postbus 90701
2509 LS Den Haag
T 070 - 316 51 20 of
070 - 316 51 95
E redactiemilitairespectator@mindef.nl
www.militairespectator.nl

De Militaire Spectator is aangesloten bij de European Military Press Association

LIDMAATSCHAP

binnenland € 25,00
studenten € 17,50
buitenland € 30,00

OPMAAK EN DRUK

Drukkerij Ten Brink
ISSN 0026-3869

Nadruk verboden

Coverfoto: Een Russische veteraan uit de Tweede Wereldoorlog heeft bloemen gelegd bij het standbeeld van een soldaat van het Rode Leger in Tallinn, de hoofdstad van Estland, mei 2007

Foto: Reuters, S. Nenov

MILITAIRE SPECTATOR

148 Russia's Perception Warfare

A.J.C. Selhorst

Russia's new operational concept to achieve near-abroad policy objectives is based on the lessons of the Estonia and Georgia conflicts and is characterized by a shift towards non-military means and non-traditional domains.

165 Estland tussen het Oosten en het Westen

R. Noorman

In Estland vertoont de herdenkingscultuur rond de Tweede Wereldoorlog nog sterk de ideologische kenmerken van de strijd van toen, wat versterkt wordt door de Russische visie op de geschiedenis die het Kremlin uitdraagt.

175 The Impact of Hybrid Warfare on Traditional Operational Rationale

J. van Haaster and M.P. Roorda

Non-traditional means and methods, aimed at specific vulnerabilities, can be used to undermine a military's capacity to respond effectively to an emerging threat; this approach may fundamentally alter traditional operational rationale.

En verder:

Editoriaal	146
Tegenwicht	186
Meningen van anderen	188
Boeken	190
Andere ogen	192

In uniform!

De aansporingen van onze eigen columnist Marcus Houben ter harte nemend, zullen we ‘jubel-’ noch ‘jammerjargon’ gebruiken. Mogelijk gaan we daarmee wat korter door de bocht dan de lezer gewend is. Het zij zo.

Om dan maar meteen met de deur in huis te vallen: de krijgsmacht moet terug in uniform. Overal. Het is namelijk discutabel dat leden van de zwaarmacht vanwege hun persoonlijke veiligheid nog langer verboden wordt in uniform te reizen. Niet alleen omdat marechaussee en politie wel in uniform de straat op gaan (omdat dat risico wel aanvaardbaar is?), maar vooral omdat het een verkeerd signaal is. Het is lastig uit te leggen dat bij (vermeende) onveiligheid juist de krijgsmacht als ultieme beschermer van ons staatsbestel onzichtbaar is. Terwijl de premier nota bene vaststelt dat ‘we in oorlog zijn’.¹ De redactie preekt geen onbezonnenheid. Wel een beredeneerde en faire hernieuwde afweging.

De krijgsmacht is in de Nederlandse democratische rechtsstaat een geweldsinstrument in de handen van de regering. Ze dient primair voor het beschermen van territoriale veiligheid en internationale rechtsorde. Daarnaast voor de bescherming van overige vitale belangen van het koninkrijk; ter ondersteuning van andere overheidsdiensten zoals politie. Ook is de krijgsmacht een laatste middel om het voortbestaan van onze democratische rechtsstaat veilig te stellen. Daarom voorziet het staatsnoodrecht bijvoorbeeld in het instellen van het militair gezag als achtervang voor het civiele gezag, hoe archaisch dat ook lijkt.

Onze democratische rechtsstaat is in het verleden op verschillende manieren (in meer of mindere mate) bedreigd of op zijn minst op de proef gesteld. De Duitse bezetting, een felle en soms brute afscheidingsoorlog in Nederlands-Indië, terreuraanslagen en gijzelingen in de jaren '70, de Lockheed-affaire, en een koninklijk huwelijk. Meer recent zetten mondiale fenomenen als Al Qaida, internationaal terrorisme, Ruslands annexatie van de Krim, ISIS, of burgeroorlogen – inclusief de ongekende migratie die hierop volgt – Nederland onder druk. ‘Druk’ omdat onze vitale belangen door deze gebeurtenissen kunnen worden belaagd. Bijvoorbeeld de sociale en politieke stabiliteit in onze samenleving, die nu wordt aangetast door tweespalt, xenofobie en populisme.

Niet dat de predikers van deze geluiden geen reden tot bezorgdheid hebben. Integendeel, Rusland voert een assertieve en agressieve buitenlandse politiek, zie de annexatie van de Krim. Het bedreigt het NAVO-bondgenootschap en zijn leden verbaal en dreigt met daden. Vluchtelingen aan de poorten en de binnen grenzen van Europa dwingen Nederland kleur te bekennen. Zijn mensenrechten en verdraagzaamheid slechts onderdelen van ons imago, of zijn het echte waarden waar Nederland voor staat?

In het verleden heeft de krijgsmacht bij de meeste bedreigingen haar rol opgepakt. Bijvoorbeeld door de eerste terreurbestrijdingseenheden van de politie te ondersteunen. Door bijstand te verlenen bij rampen en ongevallen. Door buitenlandse missies om internationaal terrorisme in te dammen en burgeroorlogen te beteugelen. Meestal voer de krijgsmacht met Hollandse nuchterheid een koers die aansloot op de eisen van de samenleving waarin zij in actie kwam. Hard als dat nodig was, subtiel

¹ Verklaring premier Rutte na spoedberaad met kabinetsleden op 14-11-2015, via <nos.nl/artikel/2069063-rutte-we-zijn-in-oorlog-met-is.html>.

waar mogelijk. Grootschalig of met individuele bijdragen. Onder militair of civiel gezag. Wat de regering maar opdroeg, waar dan ook.

En ook vandaag is de krijgsmacht actief om Nederlandse belangen in binnen- en buitenland te beschermen. Meestal zichtbaar, soms ongemerkt en ongezien. Als geen ander weet de krijgsmacht dat contact en interactie met de bevolking van de samenleving waarin zij wordt ingezet, van levensbelang is. In Indië, Korea, Libanon, Cambodja, Bosnië-Herzegovina, Kosovo, Eritrea, Irak, Afghanistan, Soedan en Mali. Daarbij mag en moet soms persoonlijk risico worden gelopen: door niet 'onder pantser' of met een helm op te patrouilleren, maar te voet, met een baret op, en zo echt zichtbaar en kwetsbaar te zijn en sociaal contact te maken.

En dat geldt evengoed in Nederland. Of het nu is via Land-, Luchtmacht- of Marinedagen. Of via *storytelling* in het Nationaal Militair Museum. Via openbare commando-overdrachten, beëdigingen en ridderslagen. Sociaal contact is cruciaal. Dat geldt te meer als het ernst wordt. Niet voor niets staat de politie bewust midden in de samenleving. Ze heeft diepgewortelde vertakkingen in de wijk, zodat de bewoners agenten herkennen en erkennen. Vooral als instabiliteit en onveiligheid toenemen, is dat van belang. Als het er op aan komt is het namelijk te laat om (h)erkenning af te dwingen.

Dit geldt evenzeer voor de maatschappelijke verankering van de krijgsmacht. Door oefeningen voor nationale inzet of missies, door publieksacties van mariniers of andere onderdelen is de krijgsmacht allesbehalve onzichtbaar. Maar dat zou beter kunnen. Militairen verdienen niet alleen respect bij huldigheden of

inzet. Zij verdienen dat door onze democratische rechtsstaat en waar deze voor staat te beschermen. Respect doordat ze in de dagelijkse sociale contacten herkend en erkend (willen) worden als leden van de zwaarmacht.

Zichtbaarheid, niet alleen door klassen in te gaan tijdens Landmachtdagen of door de nieuwe centraal geleide publiekscampagnes van de Directie Communicatie. Maar vooral door die 41.000 militairen als ambassadeur van de krijgsmacht in te zetten en als demonstratie van veiligheid. Gewoon op weg naar hun werk.

Het is een teken aan de wand dat het Verenigd Koninkrijk, na jarenlange terreurdreiging tijdens de 'Troubles', zijn militairen tegenwoordig wel weer in uniform laat reizen. Zelfs nadat korporaal Lee Rigby op 22 mei 2013 op straat met een hakmes werd vermoord. In dat opzicht is het op zijn minst opmerkelijk dat Nederland eieren voor zijn geld kiest. Terwijl het de zichtbaarheid van militairen op sociale media omarmt en forensenstromen van en naar kazerne- en vliegbases (om 07.00 en 17.00 uur) of het 'Plein-Kalvermarkt Complex' niet bepaald onopvallend zijn. En in Parijs en Brussel uitgerekend burgers – en niet militairen – doelwit waren van de aanslagen.

Militairen zijn zich bewust van de risico's van hun vak. Zij lopen daar niet voor weg. Niet op missies en ook niet thuis. Militairen 'beschermen wat ons dierbaar is' is niet voor niets de nieuwste slogan van Defensie.² Daar heeft Nederland recht op. Daarom is er een krijgsmacht; en daarom moet die zichtbaar zijn. Overal. In uniform! ■

2 Corporate Story van het ministerie van Defensie, *Het verhaal van Defensie*, via: <<https://www.defensie.nl/overdefensie/inhoud/verhaal-van-defensie>>.

Russia's Perception Warfare

The development of Gerasimov's doctrine in Estonia and Georgia and its application in Ukraine

In recent years Russia has conducted operations in several former Soviet states to establish a sphere of influence in those countries, prevent NATO and the EU from expanding and protect Russian interests and ethnic Russian minorities abroad. Moscow uses the Russian Federation Armed Forces (RFAF), which have developed a way of war that goes way beyond the use of military hardware alone. The Chief of the General Staff of the RFAF, General Valery Gerasimov, was the first to describe a framework for the new operational concept to achieve the objectives of Moscow's near-abroad policy. The concept is based on lessons of the recent Estonia and Georgia conflicts and is characterized by a shift towards the use of non-military means and non-traditional domains, such as youth groups, cyber attacks, civil media and proxy forces. The concept has six subsequent phases and – from Moscow's point of view – proved to be a successful approach to take over the Crimea region from Ukraine.

Lieutenant-Colonel A.J.C. Selhorst MMAS BEng*

'A critical inquiry – the examination of the means – poses the question as to what are the peculiar effects of the means employed, and whether these effects conform to the intention with which they were used.'

Carl Von Clausewitz, *On War*¹

In recent years, Russia has conducted operations in former Soviet states to prevent NATO and EU from expanding their sphere of influence into areas formerly part of the Soviet Union.² Western analyses of these conflicts

have focused on the different forces Russia used to achieve its goals: cyber forces in Estonia, conventional forces in Georgia, and special operations forces (SOF) in the Crimea area of Ukraine. Western military experts were especially interested in the Russian Federation Armed Forces' (RFAF) operational lessons, and the way they complemented their conventional military with SOF, airborne, and naval infantry as rapid reaction forces. Others also speculate how Russia would use cyber capabilities in future conflicts.³ However, most of these studies have a limited scope with only a focus on military hardware. Moreover, most of them are based on Western assumptions about the Russian way of war, using military means within the traditional domains of air, sea, and land, expanded with the new cyber domain. In reality, the RFAF has changed its way of war into an operational concept to achieve the objectives of its near-abroad policy: establishing

* Tony Selhorst is a Lieutenant-Colonel in the Royal Netherlands Army and is currently working at the Principle Policy Branch of the Ministry of Defense in the Hague. This article is based on his monograph *Fear, Honor, Interest: An Analysis of Russia's Operations in the Near Abroad (2007-2014)* that he wrote for his Master's degree course in Military Arts and Science at the School of Advanced Military Studies, US Army Command and General Staff College.

¹ Carl von Clausewitz, *On War*, translated by Michael Howard and Peter Paret (Princeton, Princeton University Press, 1989) 157.

PHOTO REUTERS

President Vladimir Putin (L) and General Valery Gerasimov watch a military exercise: Gerasimov has described a framework for a new operational concept, combining military and non-military means to achieve Russia's goals

a sphere of influence in the former Soviet States, to protect Russian interests and ethnic Russian minorities abroad.⁴ In 2003, Russia released a white paper in support of this new policy that described a change in military thinking and defined a new operational concept based on the integration of strategic, operational and tactical elements.⁵ Vital to the new operational concept was the swift destruction, disruption, or control of communications, economics, infrastructure and political institutions to disrupt command and control of the enemy, with the use of proxy forces on land and in the cyber domain.

A Different View

In February 2014, the Chief of the General Staff of the RFAF, General Valery Gerasimov, was the first to describe a framework for the new operational concept based on the lessons of the

Estonia and Georgia conflicts (figure 1 on page 150).⁶ Gerasimov explains that the RFAF developed situational unique planning models to apply military and non-military means such as SOF, proxy forces, civil media and cyber capabilities to influence all actors, disturb

- 2 Foreign Broadcast Information Service Central Eurasia, 'Military Doctrine of the Russian Federation 2010', accessed 10 July 2014, http://news.kremlin.ru/ref_notes/461.
- 3 Ariel Cohen and Robert E. Hamilton, *The Russian Military and the Georgian War: Lessons and Implications* (Monograph, Strategic Studies Institute, U.S. Army, Carlisle, 2011); Roland Heickero, *Emerging Cyber Threats and Russian Views on Information Warfare and Information Operations* (Stockholm, Swedish Defence Research Agency, 2010).
- 4 Nikolas K. Gvosdev and Christopher Marsh, *Russian Foreign Policy Interests, Vectors, and Sectors* (Thousand Oaks, CQ Press, 2014) 157.
- 5 Ministry of Defense, *The Priority Tasks of the Development of the Armed Forces of the Russian Federation* (Moscow, The Defense Ministry of the Russian Federation, 2003) 59-6; Peter A. Mattsson and Niklas Eklund, 'Russian Operational Art in the Fifth Period: Nordic and Arctic Applications', in: *Revista de Ciências Militares*, Vol. 1, No 1 (May 2013) 40.
- 6 Marcel de Haas, 'Russia's Military Doctrine Development (2000-2010)', in: *Russian Military Politics and Russia's 2010 Defense Doctrine*, ed. Stephen J. Blank (Carlisle, Strategic Studies Institute, U.S. Army, 2011) 14.

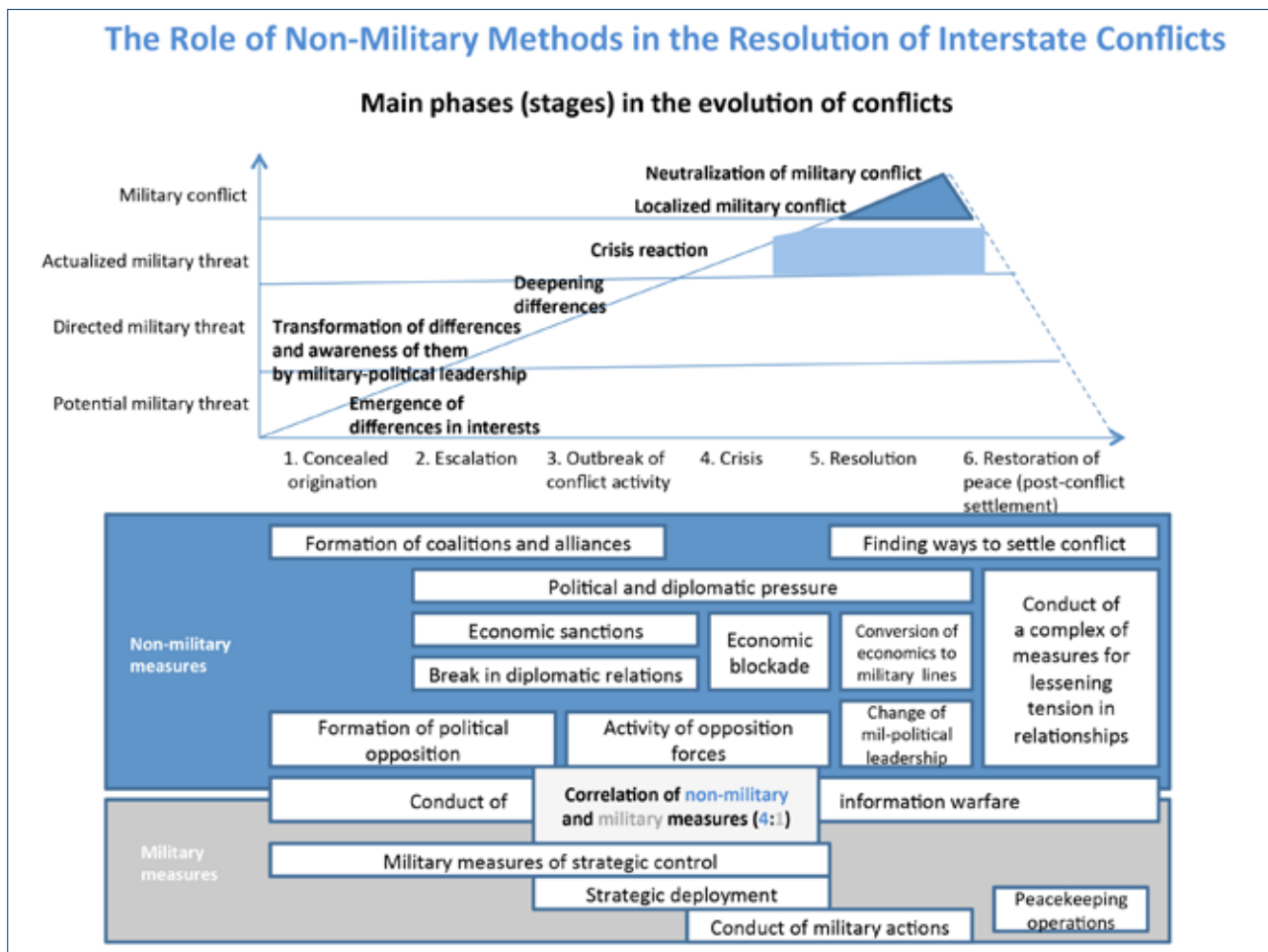

Figure 1 The Role of Non-Military Methods in the Resolution of Interstate Conflicts. Source: Valery Gerasimov, 'The value of science in anticipation,' VPK news, 27 February 2014. Accessed 2 July 2014, <http://www.vpk-news.ru/articles/14632>. Translated and created by Dr. G. Scott Gorman, School of Advanced Military Studies

communication and destabilize regions in order to achieve its objectives.⁷ Although the article describes Gerasimov’s thoughts on means, phases and broad actions (ways) used in the new operational concept, it does not depict the effects and goals the RFAF wants to achieve with these actions nor does it depict how the RFAF uses social conditions in support of them. During the Estonia, Georgia and Ukraine conflicts, Russia established civilian capabilities

such as youth groups and state media and mobilized Russian ethnic minorities abroad by appealing to feelings of marginalization, a sense of self-worth and belonging, and a perception that Mother Russia has more to offer than the native country. Next, Russia masterly provoked international reactions and created an overall perception of despair of military and political leadership of the targeted countries, after which these countries were willing or forced to accept the new situation created by Russia. The so-called Gerasimov doctrine is a whole-of-society approach that causes a shift in means and domains and poses a challenge to the Western way of war due to the unfamiliarity with its ways, means, effects and goals.⁸

7 Michael R. Gordon, 'Russia Displays a New Military Prowess in Ukraine's East,' in: *The New York Times*, 21 April 2014. Accessed 2 July 2014, http://www.nytimes.com/2014/04/22/world/europe/new-prowess-for-russians.html?_r=0.

8 Mattsson and Eklund, 40; *Joint Publication (JP) 1.02*, Dictionary of Military and Associated Terms (Washington, D.C., U.S. Department of Defense, 2013) 88.

The main purpose of this article is to reveal the tactical and operational level actions (ways) in the Gerasimov doctrine and the cumulative effects and goals that these actions need to achieve, in order to get a better understanding of the new Russian operational concept. This article first reviews the Gerasimov doctrine and its framework, followed by a short overview of the 2007 Estonia and 2008 Georgia conflicts, which the Russians used to refine their operational concept. This article concludes with the maturation of the Gerasimov doctrine in the 2014 Ukraine (Crimea) conflict and describes a detailed Russian operational framework that represents that doctrine.

Gerasimov's Operational Framework in Theory

Russian Operational Art

Vasily Kopytko, professor at the Operational Art Department of the General Staff Academy, clarified in his article on Evolution in Operational Art that shifts in means and domains are not new for Russian operational concepts. Since 1920, the concepts evolved in five distinct periods, while foundations of the overarching Russian operational art largely remained the same.⁹ In the first period, between 1920 and 1940, the operational concept encompassed front-scale and army-scale operations. The second period, which lasted until 1953, emphasized deep battle in combination with overwhelming firepower. Nuclear arms and missiles defined the third period, which ran from 1954 to 1985, while the fourth period, lasting until 2000, focused on the use of high-precision weapons. Kopytko defined the last shift towards non-military means and non-traditional domains in the operational concept as the fifth period of Russian operational art.¹⁰ In the West, this concept is better known as the Gerasimov doctrine.

The Gerasimov doctrine did not evolve in a vacuum during the past decade, but is a twofold reaction to events that unfolded after the collapse of the Soviet Union. First, the evolution is a reaction of Russian leadership under President Vladimir Putin to counter the

diminishing role of Russia in its traditional sphere of influence and the increasing role of the United States and NATO in that sphere. Second, it is also a reaction to the concerns of the Russian population and Russian Orthodox Church on the fate of 25 million ethnic Russians living outside Russia, their marginalization, and regional crises in the 1990s.¹¹ These crises provided Russia with lessons on how to use non-military means and social conditions for their operational concept, while at the same time the displaced Russians provided Russia's leadership with a reason to re-establish its influence and a means to mobilize its society for conflict.

Reflexive Control or Perception Management

Gerasimov described the framework of the current Russian operational concept as the '[r]ole of Non-Military Methods in the Resolution of Interstate Conflicts.'¹² It incorporates six phases as shown in figure 1: concealed origin, escalation, outbreak of conflict activity, crisis and resolution, ending with the restoration of peace. This current Russian operational concept is a whole of systems, methods, and tasks to influence the perception and behavior of the enemy, population, and international community on all levels. It uses a systems approach based on 'reflexive control' (perception management) to target enemy leadership and alter their orientation in such a way that they make decisions favorable to Russia and take actions that lead to a sense of despair within their leadership and establish a base for negotiation on Russian terms. According to an expert, reflexive control 'considers psychological characters of humans and involves intentional influence on their models of decision making.'¹³ With these characteristics it reveals

9 Vasily K. Kopytko, 'Evolution of Operational Art,' in: *Voyennaya Mysl* 17, no 1 (2008) 202-214.

10 A.V. Smolovyi, 'Problemniiye voprosy sovremennogo operativnogo iskusstva i puti ikh rescheniya,' in: *Voyennaya Mysl* no. 12 (2012) 21-24; Gerasimov.

11 Nikolas K. Gvosdev and Christopher Marsh, *Russian Foreign Policy Interests, Vectors, and Sectors* (Thousand Oaks, CA: CQ Press, 2014) 164.

12 Gerasimov.

13 Volodymyr N. Shemayev, 'Cognitive Approach to Modeling Reflexive Control in Socio-Economic Systems,' in: *Information and Security* 22 (2007) 35.

Table 1 Mechanisms of Reflexive Control

<i>Deception</i>	<i>forcing the enemy to reallocate forces to a threatened region during the preparatory stages of combat operations</i>
<i>Deterrence</i>	<i>creating the perception of insurmountable superiority</i>
<i>Distraction</i>	<i>creating a real or imaginary threat to one of the enemy's most vital locations during the preparatory stages of combat operations, thereby forcing him to reconsider the wisdom of his decisions to operate along this or that axis</i>
<i>Division</i>	<i>convincing the enemy that he must operate in opposition to coalition interests</i>
<i>Exhaustion</i>	<i>compelling the enemy to carry out useless operations, thereby entering combat with reduced resources</i>
<i>Overload</i>	<i>frequently sending the enemy a large amount of conflicting information</i>
<i>Pacification</i>	<i>leading the enemy to believe that pre-planned operational training is occurring rather than offensive preparations, thus reducing his vigilance</i>
<i>Paralysis</i>	<i>creating the perception of a specific threat to a vital interest or weak spot</i>
<i>Pressure</i>	<i>offering information that discredits the government in the eyes of its population</i>
<i>Provocation</i>	<i>force him into taking action advantageous to your side</i>
<i>Suggestion</i>	<i>offering information that affects the enemy legally, morally, ideologically, or in other areas</i>

Source: Created by the author, based on Timothy L. Thomas, *Recasting the Red Star: Russia Forges Tradition and Technology Through Toughness* (Fort Leavenworth, Foreign Military Studies Office, 2011) 129-130

a cognitive model that reflects the internal structure of a decision-making system. This model delivers an approach of interrelated mechanisms based on history, social conditions and linguistics to deceive, tempt, intimidate or disinform. Reflexive control mechanisms can cause psychological effects ranging from deception to suggestion (see table 1). If one of these mechanisms fails, the overall reflexive control approach needs to engage another mechanism, or its original effects might degrade quickly.¹⁴

Finally, Russian operational art relies on concealment, also a technique of reflexive control, divided in two levels. Operational level concealment concerns '[t]hose measures to achieve operational surprise and is designed to disorient the enemy regarding the nature,

concept, scale, and timing of impending combat operations.' Strategic level concealment are '[t]he activities that surreptitiously prepare a strategic operation or campaign to disorient the enemy regarding the true intentions of actions.'¹⁵

Principles, Ways and Means

Gerasimov explained the new operational concept with some of the same principles as Georgii Isserson, a leading Soviet military thinker before World War II, did some 60 years ago. Isserson defined operational art as the ability of direction and organization in which operations are a chain of efforts throughout the entire depth of the operation's area, with principles of shock, speed, efficiency, mobility, simultaneity, technological support, and a decisive moment at the final stage.¹⁶ Gerasimov added to Isserson's notion the application of asymmetric and indirect actions by military-civilian components, special operations forces and technical weapons to weaken the economy and destroy key infrastructure in a potential area of operations.¹⁷ The new operational concept is therefore a mere continuation of the

14 Timothy L. Thomas, *Recasting the Red Star: Russia Forges Tradition and Technology Through Toughness* (Fort Leavenworth, Foreign Military Studies Office, 2011) 131.

15 Thomas, *Recasting the Red Star*, 107-108.

16 Georgii S. Isserson, 'The Evolution of Operational Art,' translation Bruce W. Menning (Fort Leavenworth, SAMS Theoretical Special Edition, 2005) 38-77.

17 Gerasimov.

existing Russian operational art with different means, not only in the physical but also in the information domain.

Russia uses proxy forces, both paramilitary and cyber, supported by (media) institutions and companies, Spetsnaz and Cossack fighters to conduct different types of operations, like unconventional, information, psychological and cyber operations, as well as security forces assistance and strategic communication.¹⁸ Russia manages these military and non-military means through state-controlled companies and organizations under a centralized political command structure. This structure, together with the fact that the proxy forces consist of a mixture of Russians and ethnic Russians abroad, make that Russia not only exploits social conditions, but also cultural and linguistic factors in former Soviet states and at home to create proxy forces. It studies the behavior and demography of all potential opponents to reveal advantages it can exploit to achieve its objectives. Due to the migration policy in the Soviet-era, some 25 million Russians live in former Soviet states now surrounding Russia where they had better paid governmental jobs than in Russia itself, either as civil servants or teachers or in the military. Their new home countries marginalize their position through language legislation, rewriting national history, or limiting their civil rights, leading to mass unemployment causing concerns in Russia among the Russian public and as a consequence the Russian government. The 2008 Russo-Georgian and 2014 Russo-Ukrainian conflicts show that areas with a high concentration of ethnic Russians are susceptible to Russian influence. In most cases, Russia will infuse the situation by granting citizenship to ethnic Russians or other inhabitants with grievances, creating Russian citizens in surrounding states. It is still one of Russia's main strategic objectives to protect these ethnic Russians.

Gerasimov's Operational Framework in Practice

Gerasimov tested his framework during the Estonia and Georgian conflicts, discovering the

value of certain means in relation to the effects and goals they should generate. The next paragraphs describe the events that took place in these two conflicts, grouped in the phases of Gerasimov's Operational Framework, linking effects to ways and means. The review starts with the concealed origin of all three conflicts, as they started some time ago.

Concealed Origin of the Conflicts

The concealed origin phase for Georgia, Ukraine, and Estonia started in 1991 as they all became independent states and separated from the Soviet Union. In Georgia tensions started immediately in 1991 over two breakaway regions: South Ossetia and Abkhazia. Both regions did not have large ethnic Russian populations, but the inhabitants had a distinctly different culture and language than the Georgian populace, more related to the areas north of them, inside Russia.¹⁹ Tensions in Ukraine soon followed, largely because of an ethnic Russian minority in Crimea that wished to join Russia. At the same time, the Estonian government passed a law that rejected Russian as an official language, forcing the Estonian language on ethnic Russians as a requirement to earn Estonian nationality.²⁰ Russia saw these developments as a marginalization of the rights of ethnic Russians.²¹ Over the following years, Moscow issued passports to the ethnic Russians in all three countries, creating a Russian minority, which it promised to protect.²² Tensions increased as Estonia joined the EU and NATO in 2004 and subsequently refused Russia to build a pipeline to

18 Spetsnaz, or *voiska spetsial'nogo naznacheniya*, are 'forces of special designation,' often equated with U.S. Special Forces. Specific units such as *Vypel* conduct unconventional warfare. Cossack units are comprised of volunteers of ethnic Cossacks, a people with a historical bond to Russia that seek the restoration of the Russian Empire. They are organized in unions who coordinate their involvement.

19 Advameg, Inc. 'Georgia,' Countries and their Cultures database. Accessed 7 September 2014, <http://www.everyculture.com/Ge-It/Georgia.html#ixzz3CHXIfxMG>.

20 Claus Neukirch, *Russia and the OSCE- The Influence of Interested Third and Disinterested Fourth Parties on the Conflicts in Estonia and Moldova* (Flensburg, Germany: Centre for OSCE Research, 2001) 8.

21 *Ibid.*, 9-10.

22 Janusz Bugajski, 'Georgia: Epicenter of Strategic Confrontation,' Centre for Strategic & International Studies (CSIS), 12 August 2008; De Haas, 46.

PHOTO REUTERS

Members of the Kremlin-loyal Nashi youth movement, that organized riots in Estonia in support of ethnic Russians, wave their organization's flag during a rally in Moscow, December 2007

Germany in its littoral waters.²³ The rising tensions with Georgia and Ukraine were a result of Russia's fear of NATO expansion and the desire for a regime change in both countries.²⁴

2007 Estonia crisis

The escalation phase in Estonia started with riots in the country and demonstrations at the Estonian embassy in Moscow as ethnic Russians

living in Estonia saw the relocation of a Russian memorial (the Bronze Soldier) as a further marginalization of their rights.²⁵ A Russian youth group named *Nashi* [Ours], aided by Russian SOF, organized riots in the capitals of Russia and Estonia.²⁶ Assisted by Russian media, the rioters in Moscow and Tallinn protested for the human rights of ethnic Russians in Estonia, often comparing the ethnic Estonians with the Nazis of World War II.²⁷ Russia started issuing passports to ethnic Russians and pushed the Estonian government to make Russian the second national language and an official language of the EU.²⁸ Phase three of the Gerasimov-doctrine – outbreak of the conflict activity – started with cyber attacks that occurred in two waves. The cyber attack on 27 April 2007 was a spontaneous, uncoordinated attack on government, financial, economic, news and military networks.²⁹ Through media and Internet groups, Russian sympathizers encouraged Russians around the world to join the attacks

23 Vladimir Socor, 'Nord Stream Project: Bilateral Russo-German, Not European,' *Eurasia Daily Monitor* 4, no. 179 (2007). Accessed 1 September 2009, http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=33033&no_cache=1#.VAUMVsVdW_s.

24 Marcel H. Van Herpen, *Putin's War: The Rise of Russia's New Imperialism* (Lanham, Rowman and Littlefield, 2014) 233-234.

25 Stephen Herzog, 'Revisiting the Estonian Cyber Attacks: Digital Threats and Multinational Responses,' in: *Journal of Strategic Security* 4, no. 2 (2011) 50-51.

26 Max G. Manwaring, *The Complexity of Modern Asymmetric Warfare* (Norman, University of Oklahoma Press, 2012) 91.

27 Van Herpen, 130.

28 Michael J. Williams, 'Tomorrow's War Today,' in: *Central Europe Digest* (May 2014) 9.

29 Heickero, 39.

and to download software to establish a worldwide network of supporting computers.³⁰ *Nashi* openly joined the cyber attacks, which faded away after a few days.³¹ The second attack, which took place on 8 May 2007, was more sophisticated and overwhelmed Estonian governmental, economical, news and military networks.³² The attack coincided with the anniversary of the Soviet victory over Nazi Germany, an event used by Russian sympathizers to stir up discontent. The second attack denied targeted institutions the use of their websites, disabled phone communication and disrupted the government's email server, effectively hampering the government's ability to lead the country and communicate with its allies.³³ The EU did not react due to an internal discussion on the crisis. As a result, Russia isolated the Estonian government for a few days from its inhabitants, its allies and its armed forces.

At this point, the conflict shifted very fast into the next phases of the Gerasimov doctrine: crisis and resolution. Russia tried to put the Estonian government under additional pressure by threatening to reduce gas delivery. It was unable to pressure Estonia into a settlement on the statue and language issues, despite the short period of isolation and the fact that Russia was the sole supplier of natural gas to Estonia. Later, Estonia decided to move the statue to a more prominent location than previously planned.³⁴ The impact of the attacks on Estonia and its economic, military and financial institutions was minimal and of short duration.³⁵ The crisis, however, verified Russian cyber warfare doctrine, comprising the targeting of populations, economic institutions, intelligence services and all layers of the civil service administration to temporarily disorient and cripple an entire government in an opposing state.³⁶ Russia also found a way to attack in a domain that had no legal counter actions; Estonia could not approach the United Nations nor its NATO allies, as these institutions at the time did not consider cyber attacks by individuals as state-on-state warfare.³⁷ As of this writing, the language issue remains unsolved.

2008 Georgia conflict

The Estonian cyber attacks were soon followed by the Russo-Georgian conflict. During the escalation phase early 2008 in Georgia, Russia covertly raised the number of peacekeeping troops by moving several hundred elite paratroopers disguised as peacekeepers into the region.³⁸ The next step in July 2008 was a large-scale Russian military exercise near the border of Georgia, enabling rehearsals for an invasion with conventional Russian troops.³⁹ Russia stepped up its information warfare campaign during the escalation phase and continued it during the outbreak of conflict and crisis phases.⁴⁰

During these three phases of the conflict, the media targeted multiple audiences with several aims. First, they targeted Russians and breakaway region inhabitants, appealing to their patriotism, justifying the cause of an eventual intervention and convincing them to join cyber, proxy or partisan forces. The media campaign created a perception of Georgia supporting Nazi Germany to demonize the Georgian population and its government in the eyes of Russians.⁴¹ Again the *Nashi* youth group supported this campaign.⁴² Second, Russian mainstream media targeted the international community, projecting a 'Kosovo'-like humanitarian intervention scenario on the situation in

30 Scott J. Shackelford, 'Estonia Three Years Later: A Progress Report on Combating Cyber Attacks,' in: *Journal of Internet Law* (February 2010) 22.

31 Van Herpen, 130.

32 Ibid.

33 Heickero, 39.

34 Bradley L. Boyd, *Cyber Warfare: Armageddon in a Teacup?* (Monograph, School of Advanced Military Studies, Fort Leavenworth, 2009) 35.

35 Information Handling Services (IHS) Jane's, *Jane's Sentinel Security Assessment – Russia And The CIS* (Englewood, IHS Global Limited, 2014) 9.

36 Heickero, 22.

37 Cassandra M. Kirsch, 'Science Fiction No More: Cyber Warfare and the United States,' in: *Denver Journal of International Law and Policy* 40 (2012) 630-634.

38 George T. Donovan, 'Russian Operational Art in the Russo-Georgian War of 2008' (Strategy Research, US Army War College, Carlisle Barracks, 2009) 9-10.

39 Cohen and Hamilton, 19.

40 Mattsson en Eklund, 34.

41 Websites such as <http://4international.me/2008/08/09/georgia-neo-nazi-war-against-ossetia-has-begun/> use the link between Nazi past and present situation.

42 Manwaring, 92.

PHOTO AP, D. LOVETSKY

Prior and after military operations in South Ossetia, the use of the Russian language played an important part in the Russian campaign to stress cultural ties; workers reconstruct a school in Tskhinvali that was destroyed during the 2008 war

Georgia based on discrimination of and atrocities against ethnic Russians by Georgians to justify the intervention.⁴³ Third, the Russian media targeted the population of Georgia to discredit its government and set the stage for the abolition of the government. Besides the media engagement, the Russian information warfare targeted the Georgian government and military leadership, in the outbreak of conflict and crisis phases joined by cyber attacks, to isolate them.

The skirmish shifted to phase three of the Gerasimov doctrine – the outbreak of conflict phase – with cyber attacks on NATO, Georgian government, the media and military networks.⁴⁴ The cyber attacks were unsophisticated disruptive attacks, not designed to penetrate the networks and misuse them, but to make them unusable.⁴⁵ Russian nationalists and *Nashi* joined the cyber attack, for which pro-Russia websites provided the software ready to download.⁴⁶ These cyber warriors infected many other computers that could participate in distributed denial of service attacks. At this point, the cyber attacks hampered the Georgian government's ability to communicate with the world.

The Russian information warfare campaign was a clear example of reflexive control to shape perceptions of public opinion prior to their military operations in South Ossetia and

43 Jadwiga Rogoza and Agata Dubas, 'Russian Propaganda War: Media as a Long- and Short-range Weapon,' in: *Centre of Eastern Studies Commentary*, no. 9 (11 September 2008) 2-3.

44 US Cyber Consequences Unit (US-CCU), *Overview by the US-CCU of the Cyber Campaign against Georgia in August of 2008* (Washington, D.C., US-CCU, 2009) 2-6.

45 IHS Jane's, 10.

46 McAfee, *Virtual Criminology Report 2009* (Santa Clara, McAfee, 2009) 6; Van Herpen, 130.

Abkhazia. Russia used proven media techniques: (1) one-sidedness of information; (2) information blockade; (3) disinformation; (4) silence over events inconvenient for Russia; (5) 'cherry picking' of eyewitnesses and Georgians that criticized their government; (6) denial of collateral damage and (7) Russian versions of town names in the regions to suggest the motherland relation.⁴⁷ These techniques supported the reflexive control mechanisms of overload, pressure and suggestion. The Russian orchestrated cyber attacks established an extensive information blockade in the Georgian networks. The information warfare actions also attempted to provoke the Georgian government to take military action in the breakaway regions; and... it worked.⁴⁸

The fourth phase of the Gerasimov doctrine – crisis – started on 7 August 2008 with a Georgian attack on South Ossetia, an action used by Russia to justify its intervention. With the help of the media, Russia created an image of a deliberate and unprovoked Georgian attack on both breakaway regions, forcing Russia to intervene in order to prevent a genocide.⁴⁹ The Russian coordinated cyber attacks hampered the Georgian government's ability to govern its country, crippling army command and control systems, including air defense.⁵⁰ The RFAF invasion started during the 2008 Summer Olympics in Beijing (China) to prevent an international focus on the war and delay an international reaction. The speed of the Russian campaign leading to the temporary inability to react made it impossible for the Georgian government to counter Russian messaging. In order to justify the scale of the Russian invasion, Russian media and leadership exaggerated the Georgian military invasion.⁵¹ Russia also used embedded journalists to deliver the evidence of Russian minority oppression and ethnic cleansing while preventing the Georgian government from countering these stories through the use of information warfare and cyber.⁵²

Russian peacekeepers, local proxy forces and Cossack units that answered the media call joined the regular RFAF fight.⁵³ Furthermore, the RFAF dropped forces in unmarked uniforms

behind Georgian lines to conduct subversive actions.⁵⁴ Overwhelmed by force and simultaneous in-depth actions, together with the disruption of their situational awareness and communications, Georgian commanders were psychologically put on the defensive.⁵⁵ The Russian operational objective was to secure the breakaway regions. Once secured, the RFAF pushed on in support of other efforts, the navy blockaded the coast while the army seized transport infrastructure and threatened the pipelines to degrade the economy.⁵⁶

Shifting towards the fifth phase – resolution – Russia stopped short of Tbilisi and international oil pipelines to avoid an international reaction. Isolated from the outside world and with a large part of Georgia occupied by Russia, the Georgian government became willing to negotiate peace terms. After ensuring their operational objectives, the RFAF withdrew on 12 August into South Ossetia and Abkhazia.⁵⁷ The results of the conflict caused NATO to reconsider offering an Alliance membership to Georgia, whereas Russia unilaterally recognized the independence of the separatist republics Abkhazia and South Ossetia.⁵⁸ Russia's strategic objective was halting NATO's expansion, warning other former Soviet states not to pursue NATO membership.⁵⁹ The conflict remains frozen up to this writing.

2014 Ukraine (Crimea) conflict

Detailed Operational Framework

Analyzing the Estonian and Georgian conflicts, it is possible to define a more detailed operatio-

47 Rogoza and Dubas, 3-4.

48 Nathan D. Ginos, *The Securitization of Russian Strategic Communication* (Monograph, School of Advanced Military Studies, Fort Leavenworth, 2010) 11.

49 Mattsson and Eklund, 35.

50 US-CCU, 2-6.

51 Donovan, 11-12.

52 Mattsson and Eklund, 35; Hollis.

53 Donovan, 14; 'Cossack Volunteers to Help South Ossetia,' in: *Daily News Bulletin* 8, English ed. (August 2008).

54 Cohen and Hamilton, 42.

55 Mattsson and Eklund, 34.

56 Donovan, 8-16.

57 Ibid., 7.

58 Mattsson and Eklund, 34; Donovan, 1.

59 Donovan, 6; Bugajski.

PHOTO DPA/XINHUA PHOTOSHOT, S. BOHAN

Shifting towards the resolution phase: Russian troops pull out from the city of Gori, Georgia, Augustus 18, 2008

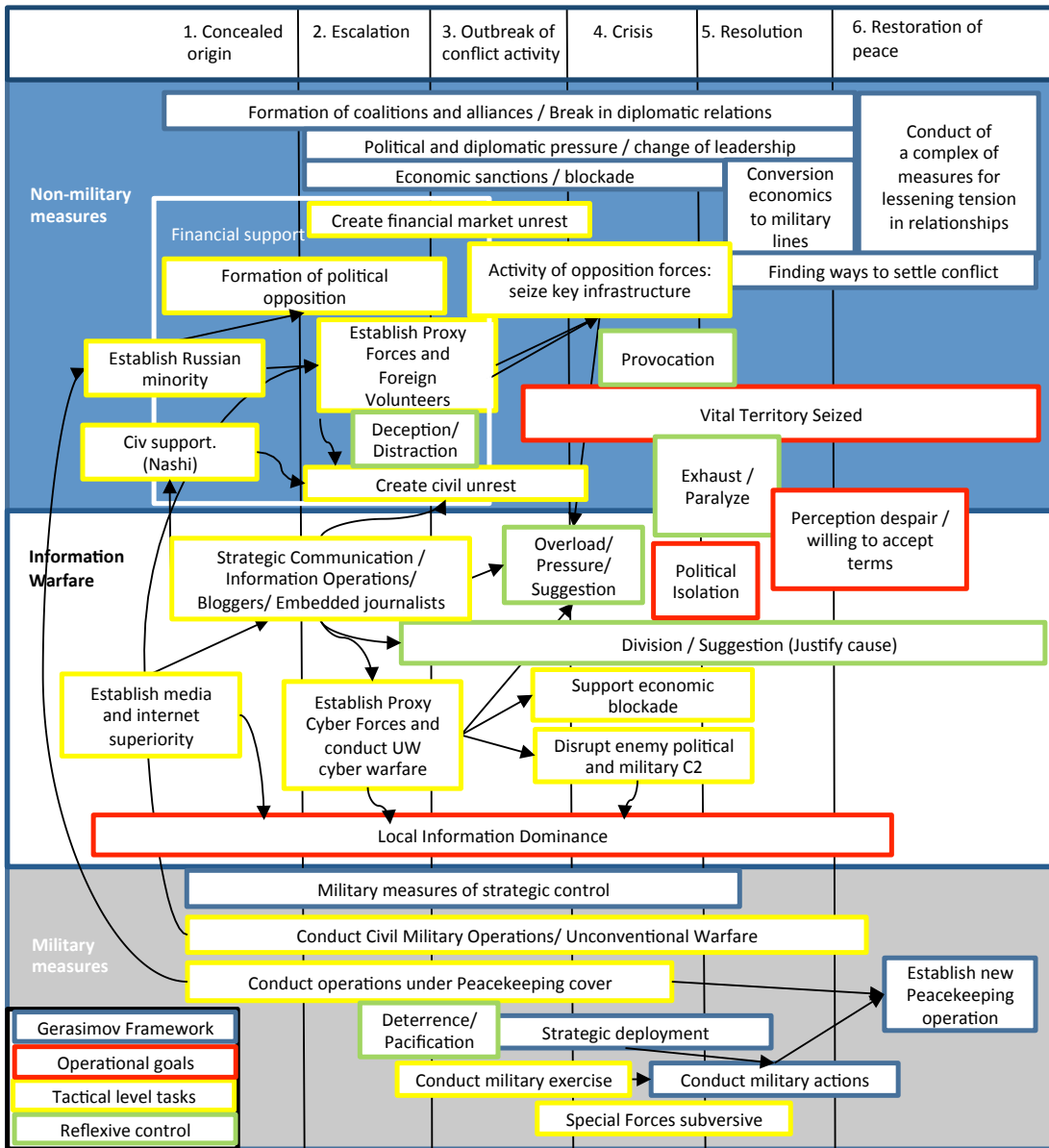
nal framework.⁶⁰ Figure 2 depicts this detailed operational framework that includes Gerasimov's six phases, three broad sets of measures (non-military, information related, and military), and broad tasks. Added to the original Gerasimov operational framework are detailed tasks, legal measures, effects, operational goals and their interdependences. Not depicted are the ever present operational and strategic level concealment. Russia never claims ownership until the sixth phase: restoration of peace. The next paragraphs describe the events that took place in the 2014 Russo-Ukraine (Crimea) conflict, related to the tasks, effects, and goals of the operational framework as Russia clearly

used this framework, refined with lessons learned from the Estonian and Georgian conflicts.

The First Two Phases: Concealed Origin and Escalation

The Russo-Ukraine conflict has a long concealed origin. Anti-Russian and anti-Western feelings in Ukraine sparked uprisings during the last fifteen years: the 2003 Orange revolution, 2008 Crimea unrest, and 2013 Euromaidan revolution, being a prelude to the current Russo-Ukrainian conflict. Phase two, the escalation phase of the most current crisis, started after President Yanukovich of Ukraine fled the country in February 2014 and a pro-Western government assumed power.⁶¹ Russia argued that this was an illegal act, as Ukrainians had not followed the impeachment procedure as depicted in

⁶⁰ A.J.C. Selhorst, *Fear, Honor, Interest: An Analysis of Russia's Operations in the Near Abroad (2007-2014)* (Monograph, School of Advanced Military Studies, Fort Leavenworth, 2014) 37-45.

Source: Created by the author, based on Valery Gerasimov, 'The value of science in anticipation', WPK news, 27 February 2014, <http://www.wpk-news.ru/articles/14632>.

Figure 2 Detailed Operational Framework

Ukrainian law.⁶² According to Russia, the new government acted against the security of Russians within Ukraine. Russia used the international humanitarian intervention discourse for its protection of Russians abroad to justify an intervention, again with reference to the Western arguments to validate NATO's involvement in the Kosovo crisis.⁶³ The most likely reasoning for Russia's commitment in Ukraine was to halt NATO expansion and remain

in control of the harbor of Sevastopol, a Russian naval base at the Crimean peninsula, needed for all-year access to connecting seas and oceans.

61 Steven Woehrel, *Ukraine: Current Issues and U.S. Policy* (Washington, D.C., Congressional Research Service, 2014) 1; Janis Berzins, *Russia's New Generation Warfare in Ukraine: Implications for Latvian Defense Policy* (Riga, National Defense Academy of Latvia, Center for Security and Strategic Research, 2014) 2-3.
 62 Berzins, 2-3.
 63 Ibid.

Next step in the Russian operation was the media campaign to gain support in Crimea and Russia and to isolate the government of Ukraine, as depicted in the center of phase one and two: strategic communication. Television and the Internet were the dominant news media in Ukraine.⁶⁴ In Crimea, in total 95 percent of the population gathered their news from the television channels, which were almost all Russian state-owned. Some 50 percent of the Crimean population gathered their news from the Internet, and 70 percent of the Crimean Internet users rely for their news gathering on the two major Russian social network sites

available. Russians and Ukrainians analyzed information on sentiments gathered from the Internet, finding a 76 percent score for pro-Russian sentiments in the region. In Russia, these figures were comparable; more than 75 percent of the population trust their state-owned media. Independent news providers are rated with a 30 percent trustworthy score, and foreign news providers only score 5 percent reliability.⁶⁵ All in all, it is reasonable to state that Russia established information dominance in the first phase of the Gerasimov doctrine – concealed origin – and that it uses extra means during the following phase to retain this dominance depicted as the ‘local information dominance’ goal (red) in the center of figure 2.

64 Gallup, *Contemporary Media Use in Ukraine* (Washington, D.C., Broadcasting Board of Governors, 2014) 1-2.

65 Julie Ray and Neli Esipova, ‘Russians Rely on State Media for News of Ukraine, Crimea. Few trust Western media or independent Russian media,’ *Gallup World*, July 2014. Accessed 4 October 2014, <http://www.gallup.com/poll/174086/russians-rely-state-media-news-ukraine-crimea.aspx>.

Developments in the information domain contributed to this dominance. In 2010, Russia established social media groups such as the Kremlin School of Bloggers to support their

A woman passes a wall painting in Simferopol, Crimea, depicting President Putin reaching out to ethnic Russians living in Ukraine (March 2014)

PHOTO ANP, P. CROM

reflexive control mechanisms.⁶⁶ Through a network of media and marketing departments of state-owned companies and Putin-friendly oligarchs, such as *Gazprom Media*, the Russian government acquired significant stakes in Russian and former Soviet states' social media and influential websites.⁶⁷ In 2008 *Roskomnadzor*, an official Russian government body to supervise and censor all telecom, information technology and mass communication means and networks, was installed.⁶⁸ *Roskomnadzor* exercised control over popular websites. Their authority was based on a 2008 law that gave it legal means to shut down any mass media websites that could influence the public negatively and created control over messaging through the Internet comparable to TV and radio. The law stated that '[a]ny regularly updated Internet site can be included in the understanding of mass media, including personal diaries, various forums, and chats including.'⁶⁹

The Russian information campaign started with the comparison of the Ukrainian government and their Western allies to Nazis, gays, Jews and other groups of people that Russia claimed were part of the conspiracy.⁷⁰ Russia showed swastikas on billboards and in the media to compare the government to Nazi Germany. This would remain the case throughout the conflict. In addition, since 2008, the Russian narrative is based on Russian Imperial history as told by popular nineteenth century writer Fyodor Dostoevsky. He claimed that 'Russia's special mission in the world was to create a pan-Slavic Christian empire with Russia at its helm.'⁷¹ Putin quotes the writer often, together with hints towards a Dostoevskian Russia in his speeches. Russia also accused Western media to oversimplify demographical maps, signifying east and south Ukraine as predominant Russian ethnic. Meanwhile the diplomatic channels and Russian leadership started to emphasize the same issues of marginalized Russian minorities that seek reunification with Russia.

To prevent NATO and the EU from helping Ukraine, Russia intensified its information campaign. Russian media used past events to

emphasize how aggressive NATO and the West were and how these powers violated agreements on NATO expansion restrictions into Eastern Europe.⁷² Furthermore, to shape the EU's perception of Ukraine as an unreliable partner, Russia made many public statements of Ukrainian violations of the Russian-Ukrainian agreement on revenue and energy rights related to the gas pipeline transiting Ukraine.⁷³ The messages further softened the already divided EU's response, resulting in a temporary isolation of Ukraine. On 12 February leaders of pro-Russian organizations in Crimea gathered to discuss Crimea's future and decided to support Russia.⁷⁴ The Russian Consulate in Crimea started issuing Russian passports to all inhabitants of the Crimea in the same week to create a Russian majority on the peninsula. Finally, on 14 February, a cyber attack emerged, targeting one of Ukraine's largest banks by malware, to support the unrest in the country and depicted as one of the non-military means at the top of figure 2.⁷⁵

Third Phase: Outbreak of Conflict Activity

Almost two weeks later the third phase of the Gerasimov doctrine – outbreak of the conflict activity – started. Local paramilitary forces and Cossacks stormed the parliament and replaced

66 Van Herpen, 130.

67 Central Intelligence Agency (CIA), 'Kremlin Allies' Expanding Control of Runet Provokes Only Limited Opposition,' in: *Media Aid* (28 February 2010) 1-5.

68 Official website of the Russian Government, 'Current Structure of the Government of Russia' (in English). Accessed 24 March 2015, <http://www.government.ru/content/executivepowerservices/currentstructure/>.

69 CIA, 1-5.

70 Alan Yuhas, 'Russian Propaganda over Crimea and the Ukraine: How Does it Work?' in: *The Guardian*, 17 March 2014. Accessed 4 October 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/mar/17/crimea-crisis-russia-propaganda-media>.

71 Andrew Kaufman, 'How Dostoevsky and Tolstoy Explain Putin's Politics,' Andrew D. Kaufman, 7 April 2014. Accessed 24/11/2014, <http://andrewdkaufman.com/2014/04/dostoevsky-tolstoy-explain-putins-politics/>.

72 Dmitry Babich, 'Media wars around Crimea: Russia not impressed by liars' empty threats,' *The Voice of Russia*, 20 March 2014. Accessed 4 October 2014, http://voiceofrussia.com/2014_03_20/Russia-not-impressed-by-liars-empty-threats-1813/.

73 Ginos, 11.

74 Robert Coalson, 'Pro-Russian Separatism Rises In Crimea As Ukraine's Crisis Unfolds,' *Radio Free Europe*, 18 February 2014. Accessed 24/11/2014, <http://www.rferl.org/content/ukraine-crimea-rising-separatism/25268303.html>.

75 IHS Jane's, 8.

FOTO REUTERS, B. RATNER

A poster calling people to take part in the March 2014 referendum in the Crimean port city of Sevastopol. The poster reads, 'On 16 March, we are choosing' and 'or' (bottom), suggesting the region will face a grim future if it doesn't join the Russian Federation

it with pro-Russians, led by Sergei Aksyonov.⁷⁶ While pro-Russian sympathizers seized more key installations in Crimea, volunteers from Russia came to their aid and a 40,000 troops strong Russian Army started exercises at the Ukraine-Russian border.⁷⁷ In the days after the seizure, Cossacks remained to protect the parliament buildings against the Ukrainian army or pro-Ukraine sympathizers. Though Russia initially denied involvement, Russian-speaking militants in unmarked uniforms

occupied military airfield installations as of 28 February.⁷⁸ The militants further occupied the regional media and telecommunication centers and shut down telephone and Internet communication in Crimea as more planes with new troops landed at the seized airfields.⁷⁹ It is this combination of unconventional warfare by special operations forces and proxy forces, together with an overwhelming conventional force conducting exercises at the border, that either leads to a desired provocation for a reaction or deterrence/pacification to prevent one, as depicted in figure 2.

For provocation or deterrence/pacification to work, the government needs to be more or less isolated, overloaded with disinformation as depicted in the center of figure 2. Therefore, the militants jammed radio and cell phone traffic to isolate Crimea further from Ukraine.⁸⁰ Russian-coordinated cyber attacks started at the beginning of March and targeted the Ukrainian government, as well as NATO websites.⁸¹ Cyber

76 'Wie is de Baas op de Krim (Who is the Boss of the Crimea)', *NOS*, 11 March 2014. Accessed 4 October 2014, <http://nos.nl/artikel/622011-wie-is-de-baas-op-de-krim.html>.
 77 Steven Woehrel, *Ukraine: Current Issues and U.S. Policy* (Washington, D.C., Congressional Research Service, 2014) 1.
 78 'Militaire Spanning Krim Stijgt (Military Tension Crimea Rises)', *NOS*, 28 February 2014. Accessed 4 October 2014, <http://nos.nl/artikel/617230-militaire-spanning-krim-stijgt.html>.
 79 'Kiev: Invasie door Russisch Leger (Kiev: Invasion by Russian Army)', *NOS*, 28 February 2014, Accessed 4 October 2014, <http://nos.nl/artikel/617425-kiev-invasie-door-russische-leger.html>; IHS Jane's, 8.
 80 IHS Jane's, 8.

Berkut, a Ukrainian group that may possess ties to the Russian intelligence services, hosted the attacks. These attacks hampered NATO and Ukrainian leadership but they did not lead to isolation or overload. The United States called for a UN mission in the region in March; Russia declined.⁸² Instead, Prime Minister Aksyonov of the autonomous Republic of Crimea, together with former Ukrainian President Yanukovich, called for a Russian intervention on 1 March and an independence referendum on 30 March.⁸³

Fourth Phase: Crisis

On 7 March the fourth phase of the Gerasimov doctrine – crisis – started when paramilitary forces and Cossacks attacked Ukrainian military bases.⁸⁴ In some cases, Ukrainian forces surrendered, while in others the paramilitary forces and Cossacks had to use more force, supported by the so-called 'Little Green Men.'⁸⁵ These 'Little Green Men'⁸⁶ were well armed, well trained, wore uniforms and masks and had no military emblems on their uniforms.⁸⁷ They would not talk to the media nor reveal their identity. While Russian officials commented on many events in the conflict they were consistently silent on sensitive issues, namely on the presence of Russian soldiers in Crimea.⁸⁸ With the government of Crimea removed, the reflexive control effects such as distraction, pressure, suggestion, and (local) isolation succeeded. Russia was never able to isolate the Ukrainian government though, as Western support for this government grew during the conflict.

Next in the Russian approach were the tasks that would lead to either provocation (a second time as a last resort) or exhaustion and paralysis of the Ukrainian government in Kiev. Although the Ukrainian government decided not to be provoked strategically, the result on the operational level was devastating. The combined actions led to the breakdown of morale of the Ukrainian forces in Crimea, through a combination of the reflexive control mechanisms of exhaustion and suggestion, as they surrendered their bases, in many cases to join Russian forces.⁸⁹ The 'Little Green Men'

isolated Ukrainian forces in their bases and then used the local Internet and media to start Military Information Support Operations, media campaigns and intimidation in combination with bribery.⁹⁰ On 2 March the militants had already cut off the power lines at the Ukrainian Navy's headquarters in Sevastopol, followed by the seizure of the Ukrainian Naval Forces communications facilities and the sabotage of all communication lines.⁹¹ Remarkably, a covert cyber attack by Russian sympathizers did not take place. A reason for the absence might be that Crimea is a small area with only one Internet hub, which was already in the hands of the unknown troops: A hardware instead of a software disruption.

The final phases: Resolution and Restoration of Peace

The government in Kiev admitted that local police and armed forces in Crimea were corrupt, sympathizing with the uprising or had a low morale.⁹² Next, Russian Agents of Influence⁹³ penetrated local intelligence and security forces. Together, the lack of communi-

-
- 81 Adrian Croft and Peter Apps, 'NATO websites hit in cyber-attack linked to Crimea tension', 16 March 2014. Accessed 4 October 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/03/16/us-ukraine-nato-idUSBREA2E0T320140316>; Russel Brandom, 'Cyberattacks Spiked as Russia Annexed Crimea', *The Verge*, 29 May 2014. Accessed 4 October 2014, <http://www.theverge.com/2014/5/29/5759138/malware-activity-spiked-as-russia-annexed-crimea>.
- 82 'Internationale Missie Oekraïne (International Mission Ukraine)', 1 March 2014. Accessed 4 October 2014, <http://nos.nl/artikel/617484-internationale-missie-oekraïne.html>.
- 83 'Referendum autonomie Krim eerder (Crimean Autonomy Referendum Earlier)', NOS LINK.
- 84 'Russen Vallen Basis Krim Aan (Russians Attack Crimea Basis)', NOS, 7 March 2014. Accessed 4 October 2014, <http://nos.nl/artikel/620412-russen-vallen-basis-krim-aan.html>.
- 85 The Western media addressed them as 'Little Green Men', but later Russian Defense Minister Sergey Shoigu and President Putin called them the 'Polite People.'
- 86 See also: 'De Groene Mannetjes', editorial in: *Militaire Spectator* 184 (2015) (5) 210-211. Accessed 27 November 2015, <http://www.militairespectator.nl/them/editoriaal/de-groene-mannetjes>.
- 87 'Pro-Rusland-Campagne op Dreef (Pro-Russia-Campaign on a Roll)', NOS, 13 March 2014. Accessed 4 October 2014, <http://nos.nl/artikel/622506-proruslandcampagne-op-dreef.html>.
- 88 Yuhás.
- 89 Berzins, 4-5.
- 90 Ibid.
- 91 IHS Jane's, 8.
- 92 Woehrel, 3.
- 93 The Russian Agents of Influence probably belong to the Russian Foreign Intelligence Service, the SVR (*Sluzhba Vneshney Razvedki*)

PHOTO REUTERS, A. ROMANOV

An employee of the Oruzheik factory holds up a commemorative silver coin from the series 'The Gatherer of Russian Lands,' which was minted to mark the accession of Crimea into the Russian Federation and shows President Vladimir Putin on one and a map of Crimea on the other side (May, 2014)

cations and support to the bases led to the tactical and eventually operational isolation of the Ukrainian forces in Crimea and to their perception of despair. On the other side, the 'Little Green Men' remained disciplined. They did not reveal their identity and handled the skirmishes, not escalating them into a conventional war.⁹⁴ In April 2014, Russia admitted that the 'Little Green Men' were in fact RFAF Spetznaz and Airborne troops.⁹⁵ On 16 March, Crimea held the referendum for independence earlier than planned and 96.77 percent voted for a reunification with Russia (the turnout was 83.1 percent). The Russian *Duma* (parliament) signed a treaty on 18 March formally incorporating Crimea into Russia, starting the sixth phase, the restoration of peace. The conflict remains frozen up to this writing.

Conclusion and Recommendations

The current Russian operational concept uses military and non-military means that engage simultaneously and rapidly throughout all physical and information domains, through the

application of asymmetric and indirect actions. Russia mitigates adversaries' capabilities, creates chaos, seizes vital terrain and isolates enemy leadership. Although Russia uses a conventional force in its operational concept that is superior and with which victory is almost certain, it does not want to employ the forces as such for its near-abroad policy. Major combat is an undesired escalation as Russia seeks a psychological victory, not a physical one. Rather than military action, Russia wants to let the reflexive control system take its second and third order effects to annex areas. The culminating psychological effects of the reflexive control approach, like disorientation, suggestion and concealment need to overcome the provocation. At the end, it will cause exhaustion, paralysis and a perception of despair among the political and military leadership. These created perceptions and misperceptions set the leadership up for the final phase of the Gerasimov doctrine: resolution.

The evolution of the Gerasimov doctrine and its framework are not over as the Russian operational framework is all but a fixed set of means and ways. The Russian leadership may develop and employ new kinds of asymmetric means depending on the situation at hand. In General Gerasimov's opinion, every conflict has its set of rules and therefore requires unique ways and means. On the other hand, the effects to achieve, related to phases and goals, are predictable as figure 2 shows. Therefore, the lesson for possible future conflicts is not to merely fixate on Russia's physical means, but more importantly, to recognize the discussed phases and desired effects. Reassuring former Soviet Union and Warsaw Pact countries of NATO's help in time of crisis and stationing NATO forces in Eastern Europe is therefore not enough. Building and maintaining resilient (inter)national political and military command and control within NATO to prevent the isolation and perception of despair of allies during a conflict, together with solving the problems concerning the ethnic-Russian inhabitants of Eastern European countries, may well be the best way ahead. ■

94 Berzins, 4-5.

95 Woehrel, 2; Berzins, 4.

Betwist verleden

Estland tussen het Oosten en het Westen

Dit artikel geeft inzicht in de historische achtergronden van de verdeeldheid binnen de Estse samenleving, die een grote Russische minderheid heeft. Het beschrijft in hoofdlijnen de ontwikkelingen en gevechten die zich op Ests grondgebied hebben voortgedaan. Daarbij treedt de eeuwenoude positie van Estland als grensland tussen het oosten en het westen op de voorgrond. Nog steeds is er sprake van een tweespalt in de historische beeldvorming: zo zijn er binnen Europa maar weinig landen waar de herdenkingscultuur aan de Tweede Wereldoorlog nog zo sterk de ideologische kenmerken van de strijd toen vertoont. Dit thema is des te actueler nu de Russische visie op de geschiedenis onder Vladimir Poetin in opkomst is.

R. Noorman*

Estse soldaten, voorzien van Duitse staalhelmen en gekleed in de beruchte *flecktarn* camouflage pakken, betrekken hun stellingen op het horen van de Russische tanks, die vanuit de verte dreigend aan komen rollen. Het zijn vrijwilligers, behorende tot de *20ste Waffen-Grenadier-Division* van de SS. Estse nationalisten, die in een Duitse overwinning het meeste heil voor hun eigen Baltische vaderland zien. Zodra de eerste Russische T-34 tanks en de begeleidende infanterie binnen bereik zijn, openen de Estse SS'ers vanuit hun diep gegraven stellingen het vuur.

Een hevig gevecht ontbrandt, waarin zij maar ternauwernood hun posities weten te behouden. Met mitrailleurs proberen ze de infanterie

van de tanks te scheiden, terwijl een goed gepositioneerd anti-tankkanon de aanstormende stalen monsters één voor één op de korrel neemt. Als de Russen uiteindelijk de terugtocht blazen, blijven honderden gesneuvelden en een handvol rokende tankwrakken voor de Estse stellingen achter, terwijl een enkele overgebleven T-34 tank haastig een veilig heenkomen zoekt.

Broederstrijd

Het bovenstaande vormt de openingsscène van een film, genaamd '1944', die in februari 2015 in Estland in première ging.¹ Het is een confronterende film, waarbij de makers kosten noch moeite hebben gespaard om met de uitmontering en wapens zo goed mogelijk de historische werkelijkheid te benaderen. Nog opvallender is het feit dat, in tegenstelling tot de meeste westerse films, de *Waffen-SS* troepen niet als exponenten van het nationaalsocialistische regime worden getoond, maar als vaderlandslievende Esten die hun land willen behoeden voor een terugkeer van het Rode

* Sergeant I R. Noorman is auteur van het *Dagboek van Augustus* (Aspekt, 2012) en van de autobiografisch roman *Afghanistan: tussen oorlog en wederopbouw* (idem) en studeert geschiedenis aan de Rijks Universiteit Groningen. Hij dankt dr. S. de Hoop (RUG) voor zijn commentaar op de eerste versie van dit artikel.

1 1944. Geregisseerd door Elmo Nüganen. Estland: Taska Film MRP Matila Röhr Productions, 2015.

Affiche van de film '1944', geregisseerd door Elmo Nüganen
De film ging in 2015 in Estland in première

Leger, en daarmee een communistisch regime. Het zijn eveneens soldaten van Estse afkomst die, gekleed in Russische uniformen en bewapend met Russische wapens, gesneuveld voor de Duits-Estse stellingen achterblijven.

De film heeft betrekking op de broederstrijd van toen. Een strijd die nog altijd tot spanningen en tot een tweespalt in de historische beeldvorming leidt. Dit thema heeft, na zeventig jaar, binnen de Estse samenleving nog altijd weinig aan belang ingeboet. In het bijzonder nu de recente ontwikkelingen in het oosten van Europa deze historische tegenstellingen uit de schaduw van het verleden hebben gehaald en weer in het volle licht hebben geplaatst.

Het onafhankelijkheidsstreven van het Donetsbekken en de directe inmenging van Rusland in het conflict dat Oost-Oekraïne teistert, hebben immers hier, evenals in Estland met zijn grote Russische minderheid, oude fascistische-communistische tegenstellingen van achter de coulissen terug op het podium van maatschappelijk debat geplaatst.

Propaganda

Afgelopen jaar nog omschreef de huidige Estse president Toomas Hendrik Ilves het conflict als 'een oorlog gebaseerd op het oude ideologische idee van het beschermen van een etnisch verwante bevolking, binnen de grenzen van een ander land'.² Tevens is het een strijd waarin de Russische propaganda als vanouds gretig gebruik maakt van antifascistische retoriek, en daarmee de huidige regering in Kiev bejegend.³ Een revisionistisch Rusland, dat 25 jaar na het einde van de Koude Oorlog opnieuw het Europese toneel heeft betreden, leidt in Estland tot spanningen die de samenleving al van oudsher tot op het

De huidige Estse president Toomas Hendrik Ilves

FOTO NATO

² Toomas Ilves, Lecture, Army Europe Ball, Frankfurt, 13 juni 2015.

³ Howard Amos, 'Russian Propaganda Feeds on Kiev's Culture War', *The Moscow Times*, 12 augustus 2015, geraadpleegd 29 december 2015 op <http://www.themoscowtimes.com/news/article/russian-propaganda-feeds-on-kievs-culture-war>.

bot verdelen. Binnen Europa zijn er dan ook maar weinig landen waar de herinneringscultuur aan de Tweede Wereldoorlog nog zo sterk de ideologische kenmerken van de strijd van toen vertoont.

Periferie van culturen

De strijd tussen de Russische en Duits-Scandinavische invloedssferen is een vaak terugkerend thema in de geschiedenis van Estland. In zijn bekende boek *Clash of Civilizations* rekent Samuel Huntington op drie achtereenvolgende kaarten Estland in 1920 tot het westen, gedurende de Koude Oorlog tot het oostelijk halfmond, om het land na 1990 weer terug te laten keren in de moederschoot van Europa.⁴

De twintigste eeuw is daarin overigens niet uniek. Ze is eerder representatief voor de aanhoudende strijd om invloedssferen in dat gebied sinds de middeleeuwen. De definitieve lijn laat Huntington lopen langs de oostgrens van Estland, komend vanuit Narva in het noorden.⁵ Deze stad is vernoemd naar de gelijknamige rivier waar de Duitse *Hermannsfeste* hoog boven de rivier uittorent en zich staande houdt tegenover het Russische *Ivangorod*, die even dreigend op de andere oever verrijst. Het is dezelfde plaats waar de Zweedse koning Karel XII op 19 november 1700 een grote overwinning wist te behalen op het Russische leger onder Tsaar Peter de Grote.⁶ Het was hier, aan de oevers van de Narva, symbool in de strijd tussen het oosten en het westen, waar de Estse SS'ers in juli 1944 deelgenoot waren van de Duitse terugtocht en de opmars van het Rode Leger.

De geschiedenis van de Estse strijd tegen het communisme begint al tijdens de Russische burgeroorlog in 1918, als overall langs de grens met Rusland bolsjewistische troepen worden samengetrokken. Deze troepen bestaan gedeeltelijk uit Estse communisten en zien zich geconfronteerd met het Duitse keizerlijke leger, dat echter op het punt staat zich uit de Baltische staten terug te trekken.

Op 22 november van dat jaar weten de Duitse troepen nog een eerste aanval op Narva af te

slaan. Maar als zij uiteindelijk de aftocht blazen staan de Estse nationalisten er alleen voor. Verzoeken tot steun aan zowel de geallieerden als de door hen gesteunde Witte Legers leiden uiteindelijk tot niets.⁷ Dit is het begin van de Estse onafhankelijkheidsoorlog. Deze onafhankelijkheidsoorlog is een strijd waarin ook de eerste tekenen van een burgeroorlog tot uiting komen, met Esten die aan zowel de communistische als nationalistische zijde van de strijd deelnemen. Na een aantal wisselende krijgskansen, weet het Estse leger het ogenschijnlijk veel sterkere Rode Leger te verdringen.

Estse onafhankelijkheid

Met het ondertekenen van de vrede van Tartu, op 2 februari 1920, komt er een einde aan de strijd en neemt de Estse onafhankelijkheid een aanvang. De vredige stilte is echter van korte duur. Al in 1924 breekt er in Estland een communistische revolutie uit, terwijl het Rode Leger naar goed gebruik gereed staat langs de grenzen, om ten gunste van etnische of ideologische verwanten te interveniëren. Zo ver komt het echter niet. Voordat de ongeveer driehonderd opstandelingen de hulp van het Rode Leger kunnen inroepen, wordt de opstand door het Estse leger neergeslagen.⁸ Hieruit blijkt eens te meer dat Moskou bereid is van interne Estse aangelegenheden gebruik te maken als voorwendsel voor een militaire en communistische invasie.

Deelstaat van de Sovjet-Unie

In 1939 valt het doek voor de amper twintig jaar oude republiek alsnog. In september van dat jaar wordt Estland gedwongen een overeenkomst te sluiten van wederzijdse militaire bijstand met de Sovjet-Unie. Daarbij krijgt het Rode Leger toestemming om enkele tienduizenden militairen op Ests grondgebied te stationeren.⁹ Estland is dan alleen nog in naam

4 Samuel Huntington, *The Clash of Civilizations: and the Remaking of World Order* (Londen: Simon & Schuster, 1997) 22-27.

5 Huntington, *The Clash of Civilizations*, 159.

6 Tõnu Tannberg et al, *History of Estonia* (Tallinn: Avita, 1997) 132.

7 Idem, 212-213.

8 Idem, 231-232.

9 Eero Medijainen, *Estonia: Identity and Independence*, vert. Jean-Jacques Subrenat (Amsterdam: Rodopi B.V., 2004) 130-131 Tannberg, *History of Estonia*, 260-261.

onafhankelijk; feitelijk is het land gedegeerd tot deelstaat van de Sovjet-Unie en overgeleverd aan de grillen van haar leider: Joseph Stalin. Binnen een jaar worden niet minder dan 15.000 Esten gedeporteerd richting de werkkampen in het oosten, of vermoord.¹⁰

Nog eens duizenden Baltische Duitsers, onder wie veel Esten met eeuwenoude Duitse wortels, worden gerepatriëerd. Daarbij stonden ze onder druk van de Sovjets of werden aangetrokken door de oproep terug te keren naar het *Deutsches Vaterland*.¹¹ Op 21 juli 1940 volgt de daadwerkelijke annexatie en wordt Estland officieel een deelrepubliek van de USSR.¹²

De Duitse invasie

Op 22 juni 1941 begint operatie *Barbarossa*, de Duitse invasie van de Sovjet-Unie. Onder bevel van veldmaarschalk Ritter von Leeb trekt *Armeegruppe Nord* door de Baltische staten op in de richting van Leningrad. Begin juli trekken de eerste Duitse troepen Estland binnen en aan het einde van de maand is het land door de Duitse opmars effectief afgesloten van de Sovjet-Unie.¹³ Een belangrijke doelstelling van *Armeegruppe Nord* is de verovering van Leningrad. En het is dan ook hier waar de *Panzergruppe 4* als onderdeel van *Armeegruppe Nord* naartoe oprukt.

‘Vernietigingsbataljons’

Het gevolg is een felle strijd op Ests grondgebied, waarbij Esten aan beide zijden van het conflict meevechten. Enkele tienduizenden van hen waren al bij het uitbreken van de vijandelikheden min of meer gedwongen in het Rode

Leger opgenomen, maar nu de strijd op Ests grondgebied voortduurt roepen de Sovjet-autoriteiten zogeheten *Hävituspataljonid* (vernietigingsbataljons) in het leven.¹⁴

Dat zijn Estse communistische guerrilla-eenheden, die zich voornamelijk richten op de onderdrukking van de bevolking en de vernietiging van de infrastructuur, terwijl het Rode Leger zich vechtend terugtrekt in de richting van Leningrad.

‘Bosbroeders’

Daartegenover staan de zogeheten *Metsavennad* (bosbroeders): groepen nationalistische guerrillastrijders van soms wel enkele honderden man sterk, onder leiding van voormalige Estse legerofficieren. Deze georganiseerde groepen vrijheidsstrijders waren vanaf de zomer van 1940 spontaan ontstaan als reactie op de aanhoudende Sovjet-deportaties van Estse burgers. Deze vrijheidsstrijders waren dus niet aanvankelijk op Duits initiatief tot stand gekomen.¹⁵

Feitelijk gezien breekt er met het binnenvallen van de Duitsers een revolte uit.¹⁶ In het machtsvacuüm dat in de zomer van 1941 ontstaat tussen het terugtrekken van het Rode Leger en het oprukken van de *Wehrmacht*, wordt het Sovjet-bestuur op sommige plaatsen tijdelijk vervangen door dat van Estse nationalisten. Tot het opnieuw uitroepen van de Estse republiek komt het echter niet, uit angst voor Duitse represailles. Als de Duitse troepen eenmaal arriveren, triomfantelijk verwelkomd door Estse burgers, blijken ze dan ook niet van plan de wens tot een hernieuwde onafhankelijke Estse republiek te honoreren. In plaats daarvan mogen de Esten slechts de nationale driekleur blijven hanteren.

De minste van de twee kwaden...

De Duitsers zijn van plan, zoals aangegeven in het zogenoemde *Generalplan Ost*, om ruwweg de helft van de bevolking naar het oosten te verbannen, terwijl het meer ‘Germaanse’ restant zal worden aangevuld met Duitse kolonisten.¹⁷ Uiteraard zijn de Esten niet van deze plannen op de hoogte en blijft het

10 Jeroen Bult, ‘Baltische landen en Rusland: Oud zeer en diep wantrouwen’, *Internationale Spectator* 59 (12) (2005) 647.

11 Aldis Purs, *Baltic Facades: Estonia, Latvia and Lithuania since 1945* (Londen: Reaktion Books Ltd, 2012) 51.

12 Rein Taagepera, *Estonia: Return to Independence* (Boulder: Westview Press, 1993), 63.

13 Tannberg, *History of Estonia*, 268; Taagepera, *Estonia: Return to Independence*, 68.

14 Taagepera, *Estonia: Return to Independence*, 67.

15 Tannberg, *History of Estonia*, 268.

16 Anatol Lieven, *The Baltic Revolution: Estonia, Latvia, Lithuania and the Path to Independence* (Londen: Yale University Press, 1993) 86.

17 Taagepera, *Estonia: Return to Independence*, 68-69. Tannberg, *History of Estonia*, 269.

FOTO DPA/BERLINER VERLAG

In 1942 werd een Estse 'vrijwilligerslegioen' opgericht. Maar liefst 6500 Esten meldden zich voor vrijwillige indiensttreding. De eerste 800 van hen werden ingedeeld bij Bataillon Narwa en ingezet in Oekraïne

leeuwendeel van de Estse bevolking de Duitsers als de minste van twee kwaden beschouwen.

Van Sovjet-zijde wordt nog wel een poging ondernomen om achter het front een communistische guerrillaoorlog te beginnen, zoals die zich in Wit-Rusland en Oekraïne aan het ontwikkelen is. Hiervoor ontbreekt het echter aan voldoende steun onder de bevolking.

Uitbreiding van de Waffen-SS

Met de Duitse bezetting begint een periode van vervolging van Sovjet-sympathisanten, Joden en andere minderheden. In eerste instantie is dit het werk van de eerder genoemde bosbroeders. Later nemen de Duitse veiligheidsdiensten en de *Einsatzgruppe A*, die optrekt in het kielzog

van Armeegruppe Nord, dit over. De Estse afdeling van *Einsatzgruppe A* vestigt haar hoofdkwartier in Tallinn en bestaat grotendeels uit Estse vrijwilligers.¹⁸

Nadat het Rode Leger van het grondgebied van Estland is verdreven, wordt onder Duits toezicht de *Omakaitse* heropgericht: de Estse nationale militia, die in 1917 was opgericht naar aanleiding van de Russische revolutie. Het duurt niet lang voordat de Estse bijdragen aan de oorlogsinspanningen steeds grotere vormen beginnen aan te nemen. Al op 31 juli treedt een eerste groep van bijna vierhonderd Esten voor het uitvoeren van politietaken toe tot de SS.

¹⁸ Tannberg, *History of Estonia*, 270.

Niet lang daarna begint zowel het Duitse *Heer* (leger) als de SS met de formering van zogeheten *Ost-* en *Polizei Bataillone*; eenheden die uit Estse vrijwilligers bestaan en voor zowel frontdienst, wacht- en anti-guerrillaoperaties zijn bestemd.¹⁹ Velen melden zich aan om wraak te nemen voor de deportaties en moorden op familieleden en vrienden, uitgevoerd door de Sovjets en communistische Esten.²⁰

Rekrutering

SS-Obergruppenführer Gottlob Berger, als hoofd van het *SS-Hauptamt* verantwoordelijk voor de rekrutering van zowel de *Allgemeine-SS* als de *Waffen-SS*, springt handig in op de wens van vele Esten van een nationaal leger. De *Waffen-SS* verkeert in een felle concurrentiestrijd met het leger, als het erom gaat voldoende rekruten te vinden ter vervanging van de olopende verliezen. Aangezien voor dienst binnen de Wehrmacht de Duitse nationaliteit is vereist, bieden de bezette gebieden een welkome aanvulling op het reservoir aan potentiële manschappen van de *Waffen-SS*.

Na enkele bedenkingen over de 'raszuiverheid' van zijn soldaten geeft *Reichsführer-SS* Heinrich Himmler in augustus 1942 zijn goedkeuring aan de formering van een Ests 'vrijwilligerslegioen', het eerste van de zogenoemde *Ostlegionen*.²¹

Vrijwilligers

Binnen vier maanden melden maar liefst 6500 Esten zich voor vrijwillige indiensttreding bij het legioen.²² De eerste 800 vrijwilligers worden ingedeeld bij het *Bataillon Narwa*. Ze worden als onderdeel van de *5e SS-Panzergranaatier Division Wiking* ingezet in Oekraïne.²³ De rest van het legioen ondergaat zijn vuurdoop eind 1943 aan het noordelijk front. De steeds verder verslechterende oorlogssituatie en de

toenemende behoefte aan vervangend personeel brengt Himmler er ten slotte toe om in 1943 de dienstplicht in te voeren. Deze dienstplicht geldt alleen voor Estland en Letland, aangezien Himmler de Litouwers als 'onbetrouwbaar en raciaal inferieur' beschouwt.

De naam van het legioen wijzigt in 1944 van *3-de Estnische SS-Freiwilligen-Brigade* tot de 20-ste *Waffen-Grenadier-Division* van de SS; een volwaardige divisie bestaande uit niet minder dan 15.000 manschappen.²⁴ Hierin gaat ook het *Bataillon Narwa* in op, waarvan de manschappen ondertussen op het gevechtveld hun sporen hebben verdiend. Tevens worden er zes *SS-grenswachtregimenten* in het leven geroepen, met een zevende als reserve. Dat is het equivalent van nog eens twee volwaardige divisies. Deze grenswachtregimenten behoren tot de *Allgemeine-SS*, in plaats van de *Waffen-SS* en krijgen de rustiger sectoren aan het front toebedeeld.²⁵

Weigeraars

Hoewel enkele tienduizenden mensen de oproep beantwoorden en zich melden, zijn er ook die weigeren en indiensttreding proberen te ontlopen. Enige duizenden vluchten naar Finland om toe te treden tot de Finse strijdkrachten. Ze zijn wel degelijk bereid om het Rode Leger te bevechten en verkiezen het Finse leger boven het Duitse. Hieruit ontstaat het *Infanterie Regiment 200 (JR 200)*, waarin uiteindelijk 2.000 Esten dienen.²⁶

In dienst van het Rode Leger

We keren terug naar de zomer van 1941, als de Duitse troepen Estland binnenvallen en het Rode Leger zich in wanorde terugtrekt in noordelijke en oostelijke richting. Als onderdeel van de grootschalige verhuizing naar de Oeral worden vanuit Estland complete fabrieken en machinerie, benodigd voor het voortzetten van de oorlogsproductie, afgebroken en weggevoerd. Een kleine 30.000 Sovjetsympathisanten en gespecialiseerde arbeiders vergezellen de uitstroom. Daarnaast is er een zelfde hoeveelheid gedwongen rekruten voor het Rode Leger.

19 Tannberg, *History of Estonia*, 271.

20 Taagepera, *Estonia: Return to Independence*, 70.

21 George H. Stein, *De Waffen-SS*, vert. Evert van Leerdam (Soesterberg: Aspekt, 2010) 218.

22 Stein, *De Waffen-SS*, 219.

23 Marc Rikmenspoel, *Waffen-SS encyclopedia* (Bedford: The Aberjona Press, 2004), 88.

24 Rikmenspoel, *Waffen-SS encyclopedia*, 185. Stein, *De Waffen-SS*, 220.

25 Rikmenspoel, *Waffen-SS encyclopedia*, 184-185.

26 Tannberg, *History of Estonia*, 271.

FOTO DPA/BERLINER VERLAG

'Festung Narva' met de Hermannsfeste. Vrijwilligers uit geheel Europa hadden zich hier in de zomer van 1944 verzameld om het op te nemen tegen het Rode Leger

Ruwweg 7.000 van hen worden reeds in de zomer van 1941, als onderdeel van het 22-ste Russische Legerkorps, ingezet tegen de oprukkende Wehrmacht. Daarbij lijden zij zware verliezen. Velen van hen lopen over naar de Duitsers. Als gevolg daarvan worden in september de resterende Esten van het front teruggenomen en in de vorm van 'arbeidersbataljons' achter de linies ingezet.²⁷

Toch krijgen de vertegenwoordigers van de Estse Socialistische Sovjet-Republiek (SSR) eind 1941 toestemming tot de oprichting van een eenheid die voornamelijk uit Esten bestaat: het 8. *Eesti Laskurkorp*, oftewel het 8-ste Estse Legerkorps, bestaande uit de 7-de en 249-ste

²⁷ Tannberg, *History of Estonia*, 272.

infanteriedivisie. Van de ongeveer 27.000 manschappen waaruit het korps bestaat is naar schatting 85 tot 90 procent van Estse komaf.

Eind 1942 wordt het korps als onderdeel van operatie *Mars* voor het eerst ingezet tegen het Duitse front bij Velikiye Luki. Het korps lijdt daarbij zware verliezen en een aanzienlijk aantal Esten geeft zich over aan de Duitsers. Aansluitend wordt het korps van het front teruggenomen om opnieuw te worden aangevuld en getraind. Een deel van de nieuwe manschappen bestaat uit gevangenen genomen Esten, die in het Duitse leger hebben gediend en zich nu laten incorporeren in de rangen van het Rode Leger.²⁸ Pas in de zomer van 1944 keren de Esten terug naar het front, gereed voor de invasie van hun moederland.²⁹

De broederstrijd

Op 14 januari 1944 barst het Leningrad-Novgorod offensief los en rukt het Rode Leger binnen enkele weken op tot aan Narva, de toegangspoort tot het noorden van Estland. Om het front te helpen stabiliseren, besluiten de Duitsers tot de oprichting van *Armeegruppe Narva*. Wat volgt is een reeks gevechten die tot begin augustus zal duren en bekend zal komen te staan als 'de slag van de Europese SS'.

Behalve de Esten van de 20-ste Waffen-Grenadier-Division van de SS bestaat de *Armeegruppe* uit Noren, Denen, Belgen, Finnen, Volks-Duitse Roemenen en zelfs enkele duizenden Nederlanders.³⁰ Journalisten van de *Propaganda Kompanie* beschouwen Narva bij uitstek als het symbool van de Europese strijd

tegen het bolsjewisme, nu vrijwilligers uit geheel Europa zich hier hebben verzameld om het op te nemen tegen het Rode Leger.³¹

Op 24 juli daalt een trommelvuur neer op de stellingen van de vrijwilligers in en rondom *Festung Narva*. Gedurende de zomer heeft het Rode Leger meermaals geprobeerd om door de Duitse stellingen heen te breken, maar zij werden telkens teruggeslagen. Dat ging vaak gepaard met onthutsende verliezen. Maar nu lijkt de eindfase definitief te zijn aangebroken.³² Diezelfde dag nog slaat het *4-de Waffen-Grenadier Regiment der SS* tezamen met het Bataillon Narva een grote aanval van het Rode Leger op het dorp Auvere af, even ten westen van Narva. Maar op 25 juli wordt de 20-ste Waffen-Grenadier-Division van de SS tot de terugtocht gedwongen.

Van 26 juli tot 5 augustus zijn de Esten continu in zware gevechten verwickeld in het gebied rond de Sinimäed heuvels. De divisie blijft op sterkte, ondanks de vele verliezen die worden geleden. Met het Rode Leger in aantocht is er aan vrijwilligers geen tekort. De verliezen van de Sovjets daarentegen, lopen in de honderduizenden.³³ Tot de laatste verdedigende eenheden van Narva zelf behoort het tweede bataljon *Waffen-Grenadier Regiment der SS 47 (II./47)*, onder bevel van *SS-Hauptsturmführer* Alfons Rebane, die Estlands hoogst gedecoreerde militair gedurende de Tweede Wereldoorlog zal worden. Het zijn evenwel de Nederlanders die de uiteindelijke prijs voor een veilig heenkomen betalen. Terwijl het *III Germanische SS-Panzerkorps*, waar zowel de Esten als de Nederlanders deel van uitmaken, zich terugtrekt op de verderop gelegen *Tannenbergstellung* wordt het volledig uit Nederlanders bestaande *SS-Regiment 48 General Seyffardt* omsingeld en vernietigd.³⁴

De dagen daarna verplaatst de strijd zich naar de *Tannenbergstellung*, een provisorisch ingerichte verdedigingslinie, ruwweg twintig kilometer naar het zuidwesten. Maar ondanks de verbeterde afweergevechten, waarbij het Rode Leger wederom gigantische verliezen moet incasseren, wordt *Armeegruppe Narva*

28 Taagepera, *Estonia: Return to Independence*, 71.

29 Tannberg, *History of Estonia*, 273.

30 Perry Pierik, *Van Leningrad tot Berlijn. Nederlandse vrijwilligers in dienst van de Duitse Waffen-SS* (Soesterberg: Aspekt, 2000), 191. Tim Ripley, *Hitlers Praetorians: the History of the Waffen-SS 1925-1945* (Staplehurst: Spellmount, 2004), 189.

31 Pierik, *Van Leningrad tot Berlijn*, 201-202.

32 Pierik, *Van Leningrad tot Berlijn*, 219.

33 '20th Waffen Grenadier Division of the SS (1st Estonian)'. [Http://www.eestileegion.com](http://www.eestileegion.com). Geraadpleegd 10 oktober 2015.

34 Pierik, *Van Leningrad tot Berlijn*, 225- 232.

uiteindelijk ook hier tot de terugtocht gedwongen. Tussen 17 en 26 september 1944 speelt het uiteindelijke slotstuk van het drama zich af, wanneer de Duitsers beginnen met *Unternehmen Aster*, de evacuatie van Estland.

Als de 20-ste Waffen-Grenadier-Division van de SS zich op de terugtocht begeeft, worden op 19 september circa 1.500 manschappen van de divisie ingesloten door troepen van het 8-ste Estse Legerkorps. Het daaropvolgende treffen, achtereenvolgens bij Porkuni en Avinurme, bestaat uit grote gevechten, waarbij Esten het merendeel uitmaken van de tegenover elkaar staande troepenmachten.³⁵ Het is dan ook hier waar de openingsscène van de film '1944' zich in tijd en ruimte afspeelt.

Hedendaags geheugen

De filmmakers hebben ogenschijnlijk hun best gedaan om een beeld van het verleden te creëren waarin de strijdende partijen op respectabele wijze in beeld worden gebracht. Gescheiden door ideologie, maar verenigd door afkomst, lijkt de boodschap te zijn. Maar waar de troepenmachten zelf vanuit historisch oogpunt tot in detail correct zijn weergegeven, schitteren de begane wreedheden door afwezigheid.

Oproep tot verzoening

Hoewel velen die zich overgaven standrechtelijk werden geëxecuteerd, toont de film een barmhartige ontmoeting tussen de ideologische tegenstanders. In één van de laatste scènes laten de makers zien hoe een communistische Estse eenheidscommandant zijn nationalistische of fascistische tegenhanger een veilig heenkomen gunt, terug het bos in.³⁶ Het lijkt een hedendaagse oproep tot verbroedering en verzoening. Een spreekwoordelijke brug over de Narva, als symbool voor een historische breuklijn.

Nazisymboliek

Dat het Estse oorlogsverleden nog altijd tot een diepe verdeeldheid leidt, binnen een samenleving waarvan ruim een kwart van de bevolking van etnisch Russische afkomst is, getuigt

Het nieuwsagentschap 'Sputnik' publiceerde in juli 2015 een fel artikel over de veteranen van de Estse 20-ste Waffen Grenadier Division van de SS, die jaarlijks samenkomen om de gebeurtenissen in 1944 te gedenken. Deze nu oude SS'ers worden door velen in Estland als helden beschouwd, terwijl de Russische minderheid hen als nazi-sympathisanten ziet. Ook het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken heeft onlangs laten weten het te betreuren dat een dergelijke herdenking plaatsvindt in een land dat tot de EU behoort

de onthulling van een standbeeld veertien jaar geleden, in de Estse stad Parnu. Deze onthulling leidde tot zowel nationale als internationale verontwaardiging.

Het standbeeld stelde een Estse soldaat voor, gekleed in SS-uniform en voorzien van een Duitse staalhelm. De toenmalige premier van Estland, Siir Kallas, gelastte de verwijdering van het omstreden standbeeld, ook nadat het was ontdaan van de voornaamste nazisymboliek. Nadat een tweede poging op een andere locatie wederom tot heftige internationale en vooral ook Russische protesten leidde, verhuisde het monument definitief naar een privémuseum.³⁷

Vijf jaar later, in 2007, leidde het verplaatsen van een ander standbeeld eveneens tot weerstand, ook nu weer voornamelijk vanuit het

35 Zie noot 33. Tevens: Tannberg, *History of Estonia*, 275.

36 Zie noot 1.

37 O'Carroll, Sinead. 'Could Molly Be the next to Emigrate?' *The Journal*, 28 juli 2012. Geraadpleegd 15 oktober 2015: <http://www.thejournal.ie/could-molly-be-the-next-to-emigrate-529396-Jul2012/>.

naburige Rusland. De 'Bronzen Soldaat van Tallinn', opgericht ter nagedachtenis van de gesneuvelde soldaten van het Rode Leger in de bevrijding van Estland in 1944, staat voor het merendeel van de Estse bevolking symbool voor de jarenlange bezetting en onderdrukking door de Sovjet-Unie. Vanwege een in februari 2007

de geschiedenis van de Sovjet-Unie, zoals deze het afgelopen decennium onder Vladimir Poetin heeft plaatsgevonden.³⁹ Deze weergave van de historie staat echter vaak lijnrecht tegenover de ervaren werkelijkheid van nationalistische groeperingen in voormalige Sovjet-deelrepublieken, waaronder Estland.

Zo houdt Rusland onder Poetin nog altijd vol dat Estland in 1940 vrijwillig tot de Unie van Socialistische Sovjet-Republieken is toegetreden, terwijl men in Estland spreekt van een Sovjet-bezetting die tot aan 1991 heeft voortgeduurd.

Waar de nu oude SS'ers door velen in Estland als helden worden beschouwd, beziet de Russische minderheid hen als nazi-sympathisanten, als landverraders *pur sang*. Anderzijds beschouwen de etnische Esten de veteranen van het Rode Leger veelal als bezetters, ook degenen onder hen die in 1944 de Duitsers hebben verdreven.

Nog in de zomer van 2015 publiceerde het als pro-Poetin omschreven nieuwsagentschap 'Sputnik' een fel artikel over een bijeenkomst in Estland. Het betrof de 71-ste herdenking van oud-vrijwilligers en overlevenden van de 20-ste Waffen-Grenadier-Division van de SS. Ook het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken heeft onlangs laten weten het te betreuren dat een dergelijke herdenking plaatsvindt in een land dat tot de EU behoort.

Balanceren

Dat men tevens binnen Estse politieke kringen nog altijd niet eensgezind is omtrent dit beladen onderwerp, blijkt wel uit de woorden van de bij de herdenking aanwezige vertegenwoordiger van de Estse Conservatieve Volkspartij Jaak Madison, die sprak over de noodzaak voor Estland zich te blijven verdedigen tegen de Russische militaire dreiging.⁴⁰ Het zijn deze woorden die aangeven dat Estland als grensgebied van zowel de EU als de NAVO en met een grote Russische minderheid binnen de grenzen, als vanouds balanceert tussen het Oosten en het Westen. ■

Het 'Bronzen Nacht'-incident leidde tot een ernstige bekoeling in de Ests-Russische relatie

aangenomen wet op 'verboden' monumenten, werd het op last van het Estse parlement verplaatst naar de militaire begraafplaats van Tallinn. Dit leidde echter tot hevige protesten van de Russische minderheid in het land, die de Bronzen Soldaat als een bevrijdingsmonument beschouwt.

Confrontaties

De protesten, aangewakkerd door de Russisch-talige media in het land, als belangrijk deel van de Russische *soft power*, kregen een uitermate gewelddadig karakter. Ze resulteerden in harde confrontaties tussen Estse veiligheidstroepen en de Russische minderheid in het land. Daarbij vielen een dode en vele tientallen gewonden, en werden honderden arrestaties verricht. Het voorval werd bekend als het 'Bronzen Nacht'-incident en leidde tot een ernstige bekoeling in de Ests-Russische relatie vanaf de vroege jaren tachtig.³⁸

Rehabilitatie Russische visie

Deze gebeurtenissen in Estland zijn kenmerkend voor de rehabilitatie van de Sovjet-visie op

38 Adrian Blomfield, 'War of Words over Bronze Soldier', *The Telegraph*, 5 februari 2007. Geraadpleegd 15 oktober 2015. <http://www.telegraph.co.uk/news/world-news/1541641/War-of-words-over-bronze-soldier.html>. Martin Ehala, 'The Bronze Soldier: Identity Threat and Maintenance in Estonia', *Journal of Baltic Studies* 40, (1) (maart 2009)139.

39 Kadri Liik, 'The "Bronze Year" of Estonia-Russia Relations', *Estonian Ministry of Foreign Affairs Yearbook* (2007) 72.

40 Alexei Olis'ko, 'Waffen SS Veterans Convention Gathers in Rural Estonia', *Sputnik*, 26 juli 2015. Geraadpleegd 15 oktober 2015. <http://sputniknews.com/europe/20150726/1025066559.html>.

D-Day's Demise

The Impact of Hybrid Warfare on Traditional Operational Rationale

In this article we will describe how certain non-traditional means and methods could be used to undermine a military's capacity to respond effectively to an emerging threat. We will do so by focussing on the Netherlands and showing how some of its specific (non-military) vulnerabilities may be targeted by opponents using non-traditional means in an indirect manner. We will structure the sequence of events along an artificial 30-day period leading up to 'D-day'. Starting at D minus 30 (D-30), we have divided our actions into a preparation phase, a shaping phase, and an intensification phase. At each step we will discuss the means or methods used, the specific vulnerabilities exploited, and the likely consequences. We will show how the use of non-traditional means can be highly effective in disrupting a regular opponent and may fundamentally alter traditional operational rationale.

First lieutenant (Army) Jelle van Haaster LL.M. and captain (Marine Corps) Mark Roorda LL.M.*

'In Strategy the longest way around is often the shortest way there. A direct approach to the object exhausts the attacker and hardens the resistance by compression, whereas an indirect approach loosens the defender's hold by upsetting his balance.' Liddell Hart¹

The term *hybrid warfare* has attracted significant attention, particularly since the Russian Federation's *de facto* annexation of Crimea and the subsequent instability in

Eastern Ukraine. Its buzzword use is understandable, given the fact that neither Ukraine, NATO, nor the European Union seemed to have an appropriate response. While no single definition has been generally accepted, the Dutch Defence Minister described it as follows: 'I see it as the use of various covert and overt tactics, enacted with both military and non-military means. Besides the employment of conventional and irregular forces hybrid warfare includes intelligence and cyber operations and the application of economic power. It is not geographically limited. Hybrid methods serve to increase ambiguity, complicating decision making on the opposing side. [...] And all of this is supported by a massive disinformation campaign to control the narrative or to dislodge the opponent's narrative.'² Hybrid warfare, so much is clear, combines many different instruments aimed at creating confusion and indecisiveness. Informa-

* Mark Roorda is a PhD candidate whose research deals with targeting and unmanned systems at the University of Amsterdam and the Faculty of Military Sciences in Breda. Jelle van Haaster is a PhD candidate researching the (future) utility of cyber operations at the University of Amsterdam and the Faculty of Military Sciences. The authors are indebted to brigadier-general professor dr. Paul Ducheine and colonel Han Bouwmeester for their feedback.

¹ B.H. Liddell Hart, *The strategy of indirect approach* (London, Faber & Faber, 1941).

² 'Who's afraid of Hybrid Warfare?', address by the Netherlands Minister of Defence, J.A. Hennis-Plasschaert, at the Annual Baltic Conference on Defence (Tallinn, Estonia, 24 September 2015).

tion and disinformation are central aspects. It teaches us that there is more to contemporary conflict than regular combat operations. Still, NATO's response was (and is) predominantly one of showing traditional military muscle. Take, for example, the reinforcements to the Baltic air-policing mission, the naval exercises in the Baltic Sea, and the establishment of a Very High Readiness Joint Task Force. These are important signals from a reassurance and deterrence point of view, yet the range of opportunities is much broader. That is not to say that understanding of, and preparing for, regular conflict is not important. Surely, it is, and it will remain so. The challenge is that the predominance it takes seems to overshadow the idea that there is more to understand and prepare for.

In this article, we will address the use of the information environment and some non-traditional (and relatively simple and cheap) means and methods to 'shape the battlefield'. Our digital, transparent, and globally interconnected society has weaknesses that can be exploited by the military. We will deal with actions, both physical and non-physical, affecting the perception and responsiveness of the opponent. In other words, actions that are directed at the conceptual and moral components of military power, rather than the physical component. Moreover, we will focus on actions not necessarily directed against military capacities, but aimed at vulnerable elements of society having an indirect effect on the military. The purpose of this article is to create awareness about such means and methods, as they present both options for the military to use as well as vulnerabilities for an opponent to exploit.

Raising awareness is necessary since there still seems to be a tendency to think in terms of old-fashioned regular conflict. This assumption is hard to prove, yet we experience it continually in our day-to-day conversations with colleagues. Most agree that a hybrid threat would require a comprehensive response that goes beyond traditional military capabilities, yet most seem to be paying only lip service to it. This is, to a certain extent, understandable.

Using non-traditional means to render effects is difficult. It requires a deeper understanding of the opponent's system, knowledge of sophisticated non-traditional means, and an ability to match the latter to the former. It requires thinking in second (or 'n') order effects, rather than in first order explosions and destruction. For the somewhat older soldiers, many of the modern possibilities did not even exist when they enlisted. And for the younger, it is commonly not what they thought they signed up for. Still, the use of non-traditional means and methods will become more important. And in our continuous efforts to effectively and efficiently influence the outcome of conflict, it is a subject we cannot afford to neglect.

Preparation phase: gathering intelligence

As with most operations, extensive planning and preparation is needed before being able to carry out concrete activities. An important part is gathering the necessary intelligence to identify those targets which render the most output when influenced. Creating an in-depth understanding of infrastructures and organisations enables effective and efficient use of resources. In our time schedule we have reserved D-30 to D-25 for gathering intelligence. Normally such preparations would exceed the thirty day timeframe, possibly beginning years in advance and continuing throughout. It is clear that the Internet serves as a valuable and accessible source for gathering information. Yet when taking into account the use of non-traditional means, what is militarily valuable proves to be more extensive. This section highlights two activities: mapping social networks and mapping technological networks.

D-30: Mapping social networks

We create large amounts of data as we embrace digital devices and increasingly extend our social and professional lives onto the Internet. Such data includes insights into location, social network(s), relationship status, political preferences, sexual preferences, shopping habits, devices used to browse the Internet and much more. By fusing these sources, for

instance by using data mining techniques, a comprehensive image of persons, groups and networks can be created. Even those who do not engage in online activities can be mapped as a consequence of their relations mentioning the person not online.³ As social networks unveil ties between soldiers and their relatives, the relatives become known as part of the soldier's network and become a vector for influencing them.

A simple LinkedIn query (search action) for 'Ministerie van Defensie' (i.e. the Netherlands Ministry of Defence) yields nearly 16,000 results for employees. A more specific LinkedIn query for a specific combat vehicle on the 'Ministerie van Defensie' pool produces 31 persons who currently work or have worked with the platform. Similarly a query for 'system administrator' results in 41 persons. These queries can be performed on most social platforms and produce results that can consequently be used to target particular persons. By virtue of mapping social networks, an opponent may identify organisational structures, from brigades to individual soldiers in platoons. To put this to the test, in less than an hour we managed to find out 37 full names of the 96 crew members of an operational navy ship on mission in 2015, only by using public social networks. The exposure of names was not so much caused by military personnel itself, but by friends and relatives commenting on pictures shown on a public Facebook profile of the ship. Every crew name, including their relatives, could serve as a new vector for obtaining more information.

D-28: Mapping technical networks

Besides social networks, technical networks can be similarly mapped for future use. These networks include operational platforms, office environments, military networks, civilian systems and their respective supply chains. Elements of interest of a target network are: (1) organisational aspects (e.g. culture, organisational structure, languages); (2) defensive processes and mechanisms (e.g. monitoring and response); and (3) technical aspects (e.g. systems, hostnames and misconfigurations).⁴ Besides these digital aspects, the physical

The Dutch Ministry of Defence page on LinkedIn, listing 15,749 employees

aspects of networks will also be mapped. Detailed information regarding the physical layout of vital infrastructure is listed online. An example is the Dutch emergency communication system C2000. While for security reasons the official antenna registers do not mention the C2000 antenna locations, a private website does.⁵ There are numerous similar examples of other essential network infrastructure.⁶

- 3 Emre Sarigol, David Garcia and Frank Schweitzer, 'Online Privacy as a Collective Phenomenon' (Dublin, Conference on Online Social Networks, October 1-2, 2014); Chloe Albanesius, 'Facebook Ireland Facing Audit Over Privacy', *Shadow Profiles*, *PC Magazine*, pcmag.com/article/2/0,2817,2395109,00.asp (accessed July 14, 2015); Kate Knibbs, 'What's a Facebook Shadow Profile, and Why should You Care?', *Digital Trends*, digitaltrends.com/social-media/what-exactly-is-a-facebook-shadow-profile/ (accessed July 14, 2015); David Veldt, 'Is LinkedIn the Creepiest Social Network?', *Gizmodo*, gizmodo.com/is-linkedin-the-creepiest-social-network-498946693 (accessed July 14, 2015); The Archive Team, 'Friendster Snapshot Collection', *Internet Archive*, archive.org/details/archive-team-friendster (accessed July 14, 2015); Jamie Condliffe, 'Even if You Don't use Social Networks, they Still Know Stuff about You', *Gizmodo*, gizmodo.com/even-if-you-dont-use-social-networks-they-still-know-s-1643246882 (accessed July 14, 2015).
- 4 Jelle van Haaster, Rickey Gevers and Martijn Sprengers, *Cyber Guerilla* (Boston: Syngress, forthcoming 2016), chapter three.
- 5 'C2000 Masten in Nederland', c2000masten.nl/ (accessed February 27, 2016).
- 6 See for instance: 'Waar Staan De GSM En UMTS Masten in Nederland?', gsmmasten.nl (accessed February 27, 2016); 'Overzichts Kaart', adslcentrale.nl, adslcentrale.nl/index.php?dynamic_content=kaartje (accessed February 27, 2016); 'Wijkcentrales', hulpvanstudenten.nl, hulpvanstudenten.nl/wijkcentrales/ (accessed February 27, 2016); 'Infrastructuur', Nederland ICT, destaatvantelecom.nl/#infrastructuur (accessed February 27, 2016).

PHOTO ELECTROSPACES.BLOGSPOT.NL

Telephones in use in the Dutch parliament, mentioned in a blog; further on in the blog they are described in detail

Telephone calls and (spear-)phishing mails to key-players – or other types of social engineering – may be used to fill knowledge gaps. Since many military personnel list their occupation on social platforms, it is easy for an opponent to select certain individuals, such as privileged users (administrators), leaders, or users of specific weapons platforms to be targeted to obtain more detailed information about technical networks.

Shaping phase: unhinging the opponent

The information gathered will be used for preparing specific actions, which in our scenario will be undertaken from D-25 to D-5. The actions could be aimed at military entities directly or at civilian entities that render cascading effects on military capacity. We will focus on the latter. The activities aim to inhabit political and military decision-makers in adequately responding to actions at D-day through preventing (a) the possibility for claiming the right of (forceful) self-defence by remaining below the threshold of armed attack and (b) thwarting attribution attempts. The

examples described below are merely a range of possible means and methods. Depending on the objectives, an opponent may choose to use these described activities or an entirely different set of capacities.

D-25: Political shock

At D-25, a media report creates a shock among political decision-makers. A message on a Darkweb forum claims that incriminating content has been downloaded from the parliamentary WiFi network. The media pick this up and urge the forum to disclose more detailed information. The forum's log files make clear that an iPhone on the parliamentary WiFi has been used to stream incriminating content. As a result, the media start to question press officers as to who watches this type of content during working hours. The lack of answers sparks speculation in traditional and social media.

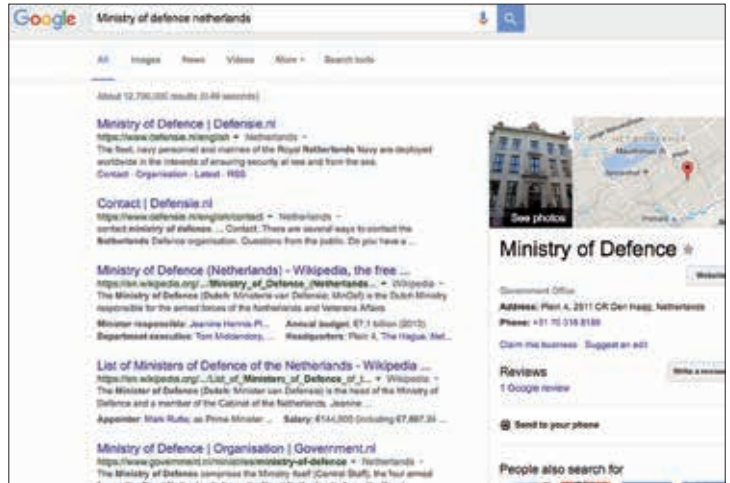
From a technical perspective this type of action is made easy by the online information abundance. The types of phones used in the Dutch parliament are listed on a public blog and the project manager responsible for building the parliamentary WiFi is listed on another.⁷ While

high-ranking officials are well protected, the project manager or contractor is not. His various social media profiles list intricate information about his preferences, social life, and relations, which may provide leverage or reveal possibilities to obtain it. Pressuring him to disclose information about the network yields the necessary insights into methods of manipulating the target phone via the network. Technology-wise it is relatively easy to perform and has been done before.⁸ By conducting these kind of actions, political decision-makers are distracted from their actual jobs. Negative perceptions are easily created and difficult to eliminate. Although seemingly not a distinct military effect, it shifts the focus of military and non-military decision-makers to internal issues.

D-23: Google search results

Around D-23, Google’s and other search engines’ site listings regarding the conflict gradually change. Google’s algorithms have replaced the websites at the top of the listing by a set of other websites. Everybody querying Google for keywords related to the conflict or ‘Netherlands armed forces’ is presented with new top-listed websites. While normally the official armed forces website is the top result, it has now been replaced by websites belonging to other organisations. These websites apparently offer an alternative view on news regarding the Dutch armed forces and issues regarding security and policy. By using professional-looking videos, images and reports these websites explain the different viewpoints on the conflict.⁹ Although the content cannot be attributed to a specific party, the tone and wording suggest that the opponent is behind these websites.

These actions are made possible via a marketing technique called search engine optimization (SEO). After typing keywords, algorithms decide which websites are most relevant and calculate the position of websites in the listing. The purpose of SEO is to rank as high as possible in search engine listings. A website’s relevance is ranked by using factors such as activity on page (e.g. reviews, reactions,

The current Google site listing for the query ‘Ministry of Defence Netherlands.’ This listing may change as a consequence of SEO methods

interaction), site visits, returning visitors, and the bounce rate.¹⁰ Companies specialized in SEO aim to optimize a website’s ranking by offering reactions, clicks, likes, followers, fans and members for a website. Prices range from five dollars for automated actions to thousands of dollars for manually typed content.¹¹ The purpose of this action is to gain attention for the opponent’s narrative and degrade the armed forces’ ability to express their own

- 7 'Wifi-Netwerk', *Tweede Kamer der Staten-Generaal*, jaarverslag2011.tweedekamer.nl/informatiseren/wifi-netwerk (accessed February 27, 2016); Gerard Weideveld, 'Draadloos Internet in De Tweede Kamer', gerardweideveld.nl/index.php?page=wifi (accessed February 27, 2016); 'The Phones of the Dutch Prime Minister', *Electrospaces*, electrospaces.blogspot.nl/2014/11/the-phones-of-dutch-prime-minister.html (accessed February 27, 2016).
- 8 See for instance: Carolyn Thompson, 'Innocent Man Accused of Child Pornography After Neighbor Pirates His Wifi', *The Associated Press*, huffingtonpost.com/2011/04/24/unsecured-wifi-child-pornography-innocent_n_852996.html (accessed February 28, 2016).
- 9 See for instance: Океям Нет, 'Я Русский Оккупант', youtube.com/watch?v=T65SwzHAbes (accessed February 27, 2016); Океям Нет, 'Россия Снова Арреппор', youtube.com/watch?v=JL5B4EQQrl (accessed February 27, 2016).
- 10 The bounce percentage is the percentage of visitors leaving the website shortly after arriving on the homepage.
- 11 See for instance: Fiverr, 'Results for 'Google Review'', fiverr.com/search/gigs?acmpl=1&sub_category=67&category=2&utf8=%E2%9C%93&search_in=category&source=guest-hp&locale=en&query=google+review&page=1&layout=auto (accessed February 27, 2016); Pro_girl, 'Viral Promotion to 5.000.000', Fiverr, fiverr.com/pro_girl/tweet-your-game-to-3-250-000-facebook-320k-twitter?context=advanced_search&context_type=rating&pos=4&funnel=8758f0c5-68f5-4a78-b6f6-cd8125734a82; (accessed February 27, 2016); *AudienceGain*, 'Social Media Marketing that really Works!', audiencegain.com/ (accessed February 27, 2016).

message. Google receives approximately 100 queries for 'Ministerie van Defensie' (Netherlands Ministry of Defence) a day.¹² By routing those visitors to other websites and presenting them with the alternative narrative, support for the Ministry of Defence may erode.

D-22: E-government services

The government-issued digital identity service (DigiD), used as authentication for Dutch governmental online services, suddenly goes off-line. It is hit by yet another distributed-denial of service (DDoS) attack, in which millions of devices (a Botnet) send void data to the servers, causing an overload.¹³ Regular users cannot reach the DigiD website as it is struggling to handle all the void requests coming from the Botnet. The National Cyber Security Centre (NCSC) is notified and requested to help mitigate the DDoS attack. As the centre has been struggling to fill job vacancies and is committed to other cases, the NCSC advises the DigiD representative on hiring a company which specializes in DDoS-mitigation.

By rerouting the void data to the servers of the specialized company the DDoS is warded off. The attack, however, has resulted in many people unable to access tax, social benefits, governmental invoicing and customs services.

Orchestrating a DDoS is cheap: with as little as five dollars for a couple of minutes up to 500 dollars for a month one can hire a Botnet and cause extensive damage. These costs are minimal compared to the financial and reputational damage caused by a DDoS attack. Apart from the primary damage caused by downtime, DDoS mitigation for large services can cost thousands of dollars a month and even more when hired on an ad hoc basis. Apart from that, the results of these actions may feed the sentiment that the government is not able to provide (online) security for its citizens. There are many examples of large-scale attacks aimed at similar systems, and DDoS attacks have been proven successful in crippling DigiD and other large networks.¹⁴

D-20: Spambots

Social networks users notice that messages pertaining to the conflict receive comments offering 'a more nuanced view on the conflict' – in fact, the narrative of the opponent. After posting a tweet with the hashtag #conflict a comment is posted from another account with a link to a *YouTube* video in which someone explains the underlying reasons for the conflict.¹⁵ *Facebook* pages belonging to national and international press agencies and other social media have a similar experience. After having posted an item, a well written comment is uploaded offering a more nuanced perspective on the developments in the conflict. These comments are supplemented with video, images, and audio, all well designed and tailored to a specific platform.

Due to the vast amount of posts on social media, sending response messages to influence a target audience requires automated systems, for instance spambots (automated content distribution systems) or specialized units.¹⁶ Using spambots to send content has certain disadvantages: messages will be generic and not

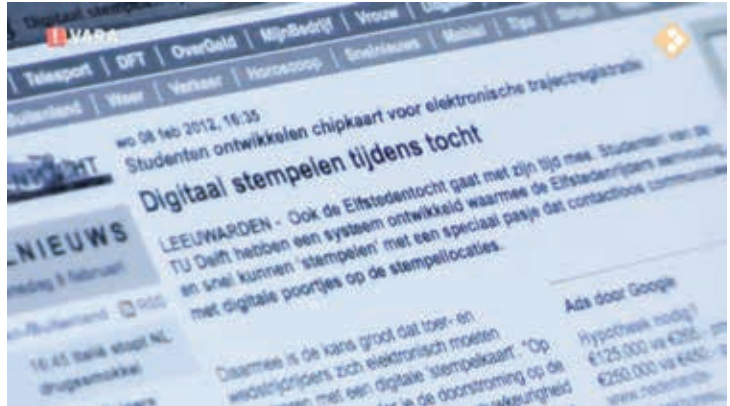
-
- 12 Google Trends, 'Explore: Ministerie Van Defensie + Defensie', Google Trends, google.com/trends/explore#q=Ministerie%20van%20Defensie%2C%20Defensie&cmpt=q&tz=Etc%2FGMT-1 (accessed February 28, 2016).
- 13 Eduard Kovacs, 'DDoS Attack on DigiD Impacts 10 Million Dutch Users', news.softpedia.com/news/DDoS-Attack-on-DigiD-Impacts-10-Million-Dutch-Users-348791.shtml (accessed October 30, 2013); Don Eijndhoven, 'On Dutch Banking Woes and DDoS Attacks', argentconsulting.nl/2013/04/on-dutch-banking-woes-and-ddos-attacks/ (accessed January 8, 2014).
- 14 Brian Krebs, 'Six Nabbed for using LizardSquad Attack Tool', krebsonsecurity.com/tag/lizard-stresser/; Brian Donohue, 'How Much Does a Botnet Cost?', *Threatpost*, threatpost.com/how-much-does-botnet-cost-022813/77573/ (accessed December 25, 2015); William Turton, 'Lizard Squad's Xbox Live, PSN Attacks were a 'Marketing SCheme' for New DDoS Service', *The Daily Dot*, dailymdot.com/crime/lizard-squad-lizard-stresser-ddos-service-psn-xbox-live-sony-microsoft/ (accessed December 25, 2015).
- 15 Twitter uses hashtags (#) to categorise content, allowing users to quickly select their subject of choice and to position their own content within the various categories by adding a hashtag to their post.
- 16 Ukraine Today, 'Inside Kremlin Propaganda Machine: Russian Blogger Exposes Russia's Internet Troll Factory', youtube.com/watch?v=L5w3Ib1cyJM (accessed February 27, 2016); Dmitry Volchek and Daisy Sindelar, 'One Professional Russian Troll Tells All', *Radio Free Europe Radio Liberty*, rferl.org/content/how-to-guide-russian-trolling-trolls/26919999.html (accessed February 27, 2016); Kevin Morris, 'Russia's Spy Agency Invests \$1 Million in Spam-Bot Army', *The Daily Dot*, dailymdot.com/news/svr-spy-agency-storm-13-propaganda-bots/ (accessed February 27, 2016); '#ColumbianChemical Hoax: Trolling the Gulf Coast for Deceptive Patterns', Recorded Future, recordedfuture.com/columbianchemicals-hoax-analysis/ (accessed February 27, 2016); Adrian Chen, 'The Agency', *The New York Times*, nytimes.com/2015/06/07/magazine/the-agency.html?_r=0 (accessed February 27, 2016).

specifically tailored to a target group. Users and platform administrators are likely to notice large amounts of generic messages, which will result in these messages being deemed spam and possibly being blocked. Yet, the effect is countered by the sheer number of messages; if from hundreds of thousands messages only a small percentage makes it through human and logic spam filters, it still reaches many more people than manually achievable. Using specialised units to send messages – like the Russian Troll Factory, the British 77th brigade (the ‘Facebook Warriors’) or departments within intelligence agencies – is considerably more work than using Spambots, but these messages can be tailored to a specific target group or individual.¹⁷ The purpose of such actions is to influence domestic or foreign societies as a whole or specific target groups within them. As many are online and have social media profiles, targeting these profiles with content expressing the opponent’s narrative serves to highlight his cause and degrade support for others.¹⁸

D-18: Press hoax

Press agencies launch a report about the disconcerting state of our military materiel. The equipment is said to be faulty, not providing adequate safety to personnel, and unable of countering modern adversaries on the battlefield. It is unclear who has written the report, but it describes the failing state of the materiel in detail: helmets and vests lack bullet-resistant properties, weapons systems are prone to software errors and misfires and the latest GPS update has gone wrong. Various stakeholders respond by demanding answers why we send our soldiers to a conflict without adequate materiel. Soldiers express unease when they read coverage on the subject. Even though their superiors guarantee the adequacy of the equipment – emphasising the media’s tendency for exaggeration – the thought lingers when they put on their helmets and vests.

The report in this case is, of course, forged by the opponent. The Dutch television show Rambam was able to prove that media outlets, when fed with newsworthy scoops, tend to go

The television show Rambam was able to get a foothold in the media with various fake press releases

for rapid publication instead of time-consuming fact checking. It did so by manipulating news sources via fake press releases citing fictional persons and research.¹⁹ The lack of fact checking and verification opens a window for anyone wishing to influence target groups via the (conventional) press by simply drafting a press release and forging supplementary materials (e.g. a report or website). The purpose of this activity here is to degrade the confidence soldiers have in their equipment and to reduce their trust in their military and political leadership. As it is distributed through domestic media channels, the message seems more credible than foreign news sources.

D-15: GPS spoofing and jamming

Several days later, devices using GPS (e.g. smartphones, tablets, cars, planes) in the vicinity of Schiphol International Airport are showing positions that are off by miles. In

17 '77th Brigade', *British Army*, army.mod.uk/structure/39492.aspx (accessed February 27, 2016); Glenn Greenwald and Andrew Fishman, 'Controversial GCHQ Unit Engaged in Domestic Law Enforcement, Online Propaganda, Psychology Research', theintercept.com/2015/06/22/controversial-gchq-unit-domestic-law-enforcement-propaganda/ (accessed February 27, 2016).
 18 See for a general overview of non-kinetic targeting capabilities Paul Ducheine, *Non-Kinetic Capabilities: Complementing the Kinetic Prevalence to Targeting*, in: P. Ducheine, M. Schmitt and F. Osinga (eds), *Targeting: The Challenges of Modern Warfare* (The Hague, Springer, 2015).
 19 'Rambam: Persberichten', *NPO*, npo.nl/rambam/05-03-2012/VARA_101280224 (accessed February 27, 2016).

One of the images used in the Al Sweady allegations and resulting inquiry, which lead the armed forces to produce a 24 million pound report regarding the incident in 2009

subsequent days, other military and civilian airports are hit by similar GPS malfunctions. All air traffic is halted in order to get to the bottom of the GPS anomaly, as it is unclear whether the error is external (spoofing)²⁰ or internal (e.g. software failure). The aviation authority is alerted and conducts an investigation. It finds that someone is probably spoofing GPS signals around airports, but they do not have definitive answers and advocate caution.

GPS spoofing has been around for decades in the domain of military electronic warfare (EW), yet in recent years it has regained attention.²¹ As GPS has become commonplace, the potential effects of manipulating it increase. The knowledge and material needed to spoof GPS signals proliferate, increasing the likelihood of

such an action. Jamming and spoofing devices are available from as little as 100 dollars up to 20,000 dollars for more sophisticated versions.²² There are cases where GPS-jamming has been used in the vicinity of an airport to disrupt systems and this will probably happen more often in the future.²³ Although many soldiers believe that the military GPS system is more robust than its civilian counterpart, it is prone to many similar weaknesses.

The first apparent effect of spoofing GPS is financial damage. Planes are grounded and many man-hours are committed to investigate the cause. In one case in the United States, it took the Federal Aviation Authority two years to locate a GPS jammer.²⁴ A less apparent effect, though with much more impact, is the distrust in the construct of the GPS system. GPS is perceived as a robust, faultless system on which we rely many times a day. The goal of the opponent is to weaken our trust in this system, also creating doubt with regard to its military use. The impact of not being able to rely on GPS will most likely have major consequences for the armed forces' overall effectiveness.

D-9: Victim blog

At D-9, a WordPress blog appears online in which a man claims to be tortured by Dutch troops in Afghanistan. He indicates that he will use the blog to release information about his torture and does not seek redress; he merely wants to share his story. As the blog gains momentum, more and more visitors read his story and speak out against the atrocities. The level of detail in the blogs attracts even more visitors who in turn share it on different social networks. Within a couple of days the number of blog visitors has skyrocketed and conventional media pick up on the story. As the Ministry of Defence lacks the proper tools to monitor online activities and sentiment, its communications directorate is only alerted when conventional media start covering the story. As they are trying hard to verify the allegations, soldiers are questioned on- and offline by their social network whether these practices are common in the Dutch military.

20 Spoofing is generating customised (often erroneous) information in order to fool a system, for instance by forging GPS packets listing a different location than the legitimate GPS packets.

21 Tyler Nighswander et al., 'GPS Software Attacks' (Raleigh, ACM, October 16-18, 2012).

22 'New Products', *Jammer4u.co.uk*, jammer4uk.com/contact-ezp-13.html (accessed March 15, 2016); 'GPS Jammers', *JammerfromChina*, jammerfromchina.com/categories/GPS_Jammers/?price_min=13980&price_max=17463&sort.

23 Glen Gibbons, 'FCC Fines Operator of GPS Jammer that Affected Newark Airport GBAS', *Engineering Solutions from the Global Navigation Satellite System Community*, insidegnss.com/node/3676 (accessed February 28, 2016).

24 Ibid.

Social media tend to pick-up on stories regarding, amongst others, (social) injustice. Sharing the story is seen as expressing sympathy towards the victim. As such, a blog tailored to invoke these feelings among readers is likely to be read and shared. It is very difficult for a large organisation to debunk allegations in due time. Often verification and formulation of an official comment takes time; the damage is done well before the Ministry is able to respond. In the case of British troops being falsely accused of murdering, torturing and mistreating Iraqis in 2004 for instance, the armed forces produced a 24 million pound report regarding the case in 2009.²⁵ The cost of creating the blog is virtually non-existent compared to efforts required to refute a story. By creating such blogs, negative sentiment towards the armed forces can be created, mobilised, or increased among domestic and international audiences.

D-7: Targeting relatives

Starting at D-7, the soldier’s friends and family receive alarming messages. Spouses, boy-friends, girlfriends, sons, and daughters all receive messages, some via e-mail, others via WhatsApp. These messages ask questions about the motivations of their relatives to be in the torturous, ill-equipped military and tell them to urge their relatives to discontinue any military activity. If disregarded, the message reads, harm will come to them or their loved ones.

As the opponent has mapped the armed forces and the social network of soldiers, he can use it for manipulation. One way is to send direct messages to the soldier’s relatives via different media. These activities involve considerable planning, sophisticated data mining techniques, man power and tools for content distribution, yet are feasible, especially when supported by state actors. The purpose of this type of action is to unsettle soldiers through their family and friends. Although many soldiers have accepted the fact that they can be subjected to risks, their relatives have not necessarily come to grips with that reality. By targeting and unsettling his home environment the soldier may be distracted from his core business, reducing his effectiveness.

Image of an area point of presence, used for aggregating thousands of Internet connections whilst being protected with a simple lock

Intensification phase: tipping the balance

The aforementioned activities remain well below the threshold of an armed attack and most of them may be conducted from outside the target nation’s territory. They are aimed at

Although many soldiers have accepted the fact that they can be subjected to risks, their relatives have not necessarily come to grips with that reality

unhinging the security ecosystems, yet are probably not sufficient to tip them over. In the remaining five days to D-day, the actions are combined with physical activities, performed

25 ‘Al-Sweady Inquiry: Iraqis Mistreated but UK Troops did Not Murder Insurgents’, *The Guardian* (accessed February 28, 2016), theguardian.com/uk-news/2014/dec/17/al-sweady-inquiry-uk-troops-mistreated-iraqi-prisoners-not-murder.

C2000 masten in Nederland

Waar staan de C2000 TETRA masten in Nederland?

Hieronder vindt u een overzicht van de C2000 TETRA masten in Nederland. Hiermee kunt u inzicht krijgen in de dekkingsgraad en bereik in de verschillende gebieden. Door in te zoomen kunt u de C2000 masten bij u in de buurt in kaart brengen. Op dit moment zijn er 563 C2000 masten geregistreerd. Mist u een C2000 mast dan kunt u ons helpen door deze [aan te melden](#).

C2000MASTEN.NL

A private website lists the C2000 mast locations in detail, even though official registers do not mention them for security reasons

by proxy forces such as the ‘Little Green Men’ in Crimea. These activities have in common with the actions of the shaping phase that they are not aimed at military forces directly, but at vital processes needed to support security force responses. During the intensification phase vital communication systems will be targeted in order to degrade coordination and synchronisation. We will briefly list some possible activities.

D-5: Sabotaging aggregation points

Most communication depends on Internet

access, even many modern telephone services rely on Voice over IP (VoIP), using the Internet or other IP-networks to transport voice. Sabotaging critical network components such as aggregation points or data centers may serve to disable Internet traffic locally, regionally or nationally. The inconspicuous small buildings that house such points are often secured with simple digital locks which are no match for agents with military hardware. Once inside, network traffic can be selectively denied or fully shut down. Sabotaging only two or three aggregation points in The Hague – the locations are identified in the preparation phase – would affect several Ministries, including Defence and Security & Justice. Destroying network infrastructure will prevent governmental decision-makers, military and non-military, from effectively coordinating countermeasures.

D-3: Sabotaging C2000

Similar possibilities exist for disabling the emergency response communications network C2000, which, among others, is used by police, firefighters, ambulances, customs, military police, guard services of military bases, and intelligence services. Although the network is redundant to some extent, the physical protection of the masts – a single fence – is limited. Once over the fence, a cable can be cut that runs openly from top to bottom. Concentrating on the Western, most urbanized part of the Netherlands, populated by more than 7 million people and home of the Dutch Parliament, the biggest port of Europe and Schiphol International Airport, a small team of 20 proxy forces could easily disable the 150-200 masts overnight. While the network design anticipates power failures – an emergency battery can provide up to four hours of power – there is no fail-safe for cut cables. The six mobile backup masts would be rendered completely useless given their range limitations. Since both voice and data communication rely on the system, there is no other alternative than using cell phones, severely hampering coordination.

D-1: ‘Coup de grâce’

Depending on the effectiveness of earlier activities, a *coup de grâce* may be necessary to

26 The AMS-IX is one of the biggest aggregation points on the Internet and responsible for exchanging data between Internet Service Providers (ISPs) and other businesses.

make the disarray complete. Focussing on vital infrastructure, the options are numerous, yet when balancing effectiveness and feasibility, two stand out: the Amsterdam Internet Exchange (AMS-IX) and high-voltage electricity stations. Security measures for both are not designed with military-trained agents in mind. Unplugging the AMS-IX, one of the largest Internet exchange points, will at a minimum leave large parts of Western Europe with a degraded Internet connection.²⁶ Similarly, sabotaging a high-voltage electricity station will disrupt many services and facilities. On March 27, 2015, a technical malfunction in a power station in Diemen resulted in a series of effects in most of the provinces of North Holland and Flevoland: A loss of utilities such as electricity for businesses and private homes, hot water and heating, cancellations of air traffic, stand-still of public transport, traffic jams, and local Internet failure.

Conclusion

Within the information environment, the use of both physical and non-physical actions can be highly useful in affecting an adversary's perception and his ability to respond appropriately. Transparency and connectivity are valuable assets in modern society, yet at the same time they offer unique vulnerabilities to exploit, increasing our so-called 'attack surface'. Actions do not necessarily have to be aimed directly at the components of military power to have a cascading effect on them. This indirect approach has multiple advantages for the attacker: problems in attribution may confuse and delay decision-makers, keeping actions below the threshold of an armed attack and exploiting fault lines in responsibilities hampers response mechanisms, and it is relatively simple and cheap compared to the results that are attainable. Low-scale, non-traditional means and methods (in the information environment) may have a significant impact on operational readiness and responsiveness of military forces. Creating decision-maker overload, undermining the credibility of military forces, instilling doubts as to purpose and capacity, and hampering effective commu-

nications, all contribute to eroding fighting power. When faced with all these activities and effects, how effective will our forces be on D-day?

Bear in mind that the examples we have used are at the low-end of sophistication and relatively easy, cheap, and accessible. Combining them with higher-end cyber activity, such as hacking into military or civilian operating systems of vital infrastructure, would render exponential results. Not to speak of integrating regular and irregular military activity for destructive effects.

Perhaps we should stop thinking in terms of D-days and lines of departure at all

This article is not an appeal to stop thinking in terms of regular combat operations, but a plea to stop doing so exclusively. At the outset of our exercises we commonly kick off with our full military potential, everything prepared and ready to go. But how realistic is that? Chances are that our military fighting power has already been degraded by the opponent well before any D-day or line of departure. Because shaping operations in the information environment may be conducted continuously, perhaps we should stop thinking in terms of D-days and lines of departure at all. ■

Aan de schandpaal

Frans Matser – publicist*

Het zal je maar gebeuren. Er wordt een aanslag gepleegd met tientallen doden en gewonden en *live* voor de nationale televisie wijst de verantwoordelijke minister één persoon aan die de schuldige is. Een Liaison Officier (LSO) van de Belgische politie overkwam dit direct na de aanslagen op 22 maart in Brussel. Wat is er gebeurd?

Een van de aanslagplegers, Ibrahim El Bakraoui, was kort voor de aanslag door de Turkse veiligheidsdienst uitgewezen naar Nederland. De Turken hadden hem opgepakt aan de grens met Syrië en hem als ‘potentieel gevaarlijk’ uitgezet. Kennelijk mag je dan kiezen waarheen. El Bakraoui koos (al dan niet gesouffleerd) voor Nederland. Vervolgens werd hij, zonder begeleiding of overleg met Nederland of België, op het vliegtuig naar Amsterdam gezet.

Enkele uren voor aankomst sturen de Turkse autoriteiten een paar mailtjes naar Nederland (land van bestemming) en België (het land waarvan betrokkenen onderdaan is) met het kopje ‘*very urgent*’ en de mededeling dat hij eraan komt. Zowel in Nederland als in België gebeurt daar helaas niets mee. En dat is – voor iedereen die bekend is met de bureaucratische reactietijden van grote organisaties – eigenlijk niet zo vreemd.

In Nederland wordt betrokkene niet gezocht, dus geen enkele systeembel op Schiphol piept. In België heeft El Bakraoui in het verleden tien jaar gevangenisstraf gekregen voor een gewapende overval, maar hij werd na vier jaar

al weer vrijgelaten. Dat laatste is met de kennis van nu op z’n minst niet erg handig, maar het gebeurt waarschijnlijk in zowel Nederland als België duizenden keren per jaar dat criminelen die u en ik liever achter de tralies zien, vervroegd worden vrijgelaten.

De afgelopen jaren hebben vele duizenden personen, al dan niet met succes, pogingen gedaan zich via Turkije aan te sluiten bij de strijdkrachten van de Islamitische Staat in Syrië. El Bakraoui is er vermoedelijk dus een uit een lange rij. Maar de LSO had (volgens de Belgische minister Jan Jambon) het miltje moeten zien en op basis daarvan onmiddellijk actie moeten nemen.

Wat had de LSO dan kunnen doen? Eerst had hij moeten achterhalen om wie het gaat. Vermoedelijk is er wel een of ander informatiesysteem bij de politie of veiligheidsdiensten, waarin dit te vinden is. Maar de informatie van de Turken was heel summier en waarschijnlijk komen er dagelijks tientallen mensen met een of ander vlekje het land binnen.

Hoeveel mensen werken in de Belgische Liaisoncel in Turkije? Ik vermoed niet veel. Kunnen ze daarmee een 24/7 controle-unit in stand houden die iedereen die door Turkije als ongewenst wordt uitgewezen tot drie cijfers achter de komma kan napluizen binnen een uur? Ik denk het niet. Als minister Van der Steur, met het hele Nederlandse veiligheidsapparaat ter beschikking, meerdere dagen nodig heeft om uit te pluizen of El Bakraoui bij ons in Nederland is binnengekomen, wat we van hem weten en of we een mail van Turkije gekregen hebben (nee, geen grappen over bonnetjes), dan kan een enkele Belgische LSO in Turkije dat natuurlijk helemaal niet 24/7 behappen.

* Op deze plaats vindt u afwisselend een column van dr. M.F.J. Houben, luitenant-kolonel der mariniers, en Frans Matser, publicist.

Het lijkt mij ook niet de taak van een Liaison Officier om op dit soort uitvoerende operationele zaken te letten. Hij moet de smeeroelie zijn om de veiligheidsorganisaties in beide landen op een goede manier te laten samenwerken. Maar als die diensten (om politieke redenen) helemaal niet met elkaar willen samenwerken, dan is de missie van een LSO bij voorbaat kansloos.

De werkwijze van de Turken in de zaak El Bakraoui wekt namelijk op z'n minst de indruk van een slimme, vooropgezette poging om potentiële terroristen op een handige manier te lozen in West-Europa, zonder serieus mee te werken aan het verhinderen van toekomstige daden (zolang hij die in Nederland, Frankrijk of België pleegt). Daar komt nog bij dat de manier waarop dit door president Erdogan persoonlijk – en vrijwel direct na de verschrikkelijke aanslagen in Brussel – naar buiten werd gebracht, de indruk wekt dat de zaak, in ieder geval van Turkse zijde, van tevoren goed doordacht is. Immers bij een 'presentatie van de feiten' ligt de visuele zwartepiet bij België en Nederland. Terwijl de reactietijden en de gebruikte informatiekkanalen de Belgen en Nederlanders feitelijk nauwelijks kans geven met de informatie iets te doen.

Maar daar heeft de publieke opinie natuurlijk geen boodschap aan. Barbertje moet hangen! De vraag rijst echter waarom er geen 'warme' overdracht tussen veiligheidsdiensten van zo'n gevaarlijke terrorist plaatsvindt? Deskundigen vermoeden dat deze gang van zaken te maken heeft met de 'vrijheden' die aanhangers van de Koerdische PKK in België en Nederland krijgen. In Turkse ogen laten wij in de Lage Landen anti-Turkse terroristen vrij rondlopen. Nog erger: in Irak trainen we ze zelf! Terwijl wij verwachten dat de Turken ons helpen om anti-westerse terroristen op te pakken. Turkije vindt dat niet in de haak en laat geen gelegenheid voorbij gaan om België en Nederland daarover de les te lezen. Of, nog beter, een koekje van eigen deeg te geven. De Russen kunnen daar sinds kort over meepraten en België nu dus ook.

Dat het afleveren van deze 'boodschap' soms *collateral damage* in de vorm van een dode piloot of meer recent honderden onschuldige slachtoffers in Brussel geeft, is vermoedelijk iets wat geen aanleiding is voor onze Turkse vrienden deze aanpak te herzien. Ze vinden hun nationale veiligheid gewoon belangrijker. En met het oog op de Turkse geopolitieke sleutelpositie in NAVO, en hun sleutelrol bij het beheersen van de vluchtelingenstroom in Europa, weten de Turken dat ze met dit soort 'krachtige signalen' zonder veel problemen weggkomen.

Aan de doden en gewonden in Brussel kan helaas niemand meer iets doen. Maar ik wil de Belgische autoriteiten toch vragen met enig mededogen over deze LSO te oordelen. Hij is goedbeschouwd namelijk slechts het willoze slachtoffer van de geopolitieke les die president Erdogan de Lage Landen heeft willen leren.

En natuurlijk, het soort terrorisme dat Europa thans bedreigt vereist een totaal andere manier van werken van onze veiligheidsdiensten, met veel kortere reactietijden en met veel meer 'delen' van informatie tussen landen. Liaison Officieren kunnen daarbij een belangrijke rol spelen, maar zij kunnen niet al het uitvoerende werk doen! Onze Europese politici slagen er immers al jaren niet in om de randvoorwaarden voor succesvolle terrorismebestrijding te creëren, en er is geen enkele LSO die dat kan compenseren.

En ja, u heeft gelijk: het leed van deze politie-LSO staat in geen verhouding tot het leed van de slachtoffers van de aanslagen in Brussel en hun nabestaanden. Maar voordat we allemaal overhaast oordelen over de man die nu alle schuld op zijn dak geschoven krijgt, moeten we misschien de feiten nog even rustig op een rijtje zetten. Ik vrees overigens dat de doden en gewonden in Brussel, Parijs en de aan de schandpaal genagelde LSO, niet de laatste slachtoffers zijn van het schimmige belangenspeel tussen landen. De enigen die daar wel bij varen zijn terroristen. ■

Verkenner onderwater

W. Helfferich*

In het artikel 'Verkenner onderwater. Het belang van de onderzeeboot als inlichtingsensor' gaat de auteur vooral in op de inlichtingentaak van de Nederlandse onderzeeboot.¹ Defensie moet volgens de auteur investeren in materiaal en nieuwe onderzeeboten, maar ook in personeel en opleidingen. Vooral als het gaat om het verzamelen van inlichtingen.

Het is eigenlijk een merkwaardig pleidooi. Voor een taak die andere middelen vele malen effectiever kunnen uitvoeren. Immers, de reikwijdte van de onderzeeboot is zeer beperkt, zoals het kaartje van Nederland aantoont met daarop de detectieafstanden van de Walrus-klasse voor visuele inlichtingen, communicatie, radaronderschepping (EOV) en akoestisch.

Vooral op het tegenwoordig zo belangrijke domein 'visueel', waarmee beslissingen over leven en dood worden genomen en dat absoluut noodzakelijk is om burgerslachtoffers te voorkomen, is het bereik van de onderzeeboot door de kromming van de aarde en zijn beperkte vaarsnelheid volstrekt onvoldoende. Het staat in geen verhouding tot de hoeveelheid visuele inlichtingen die een genetwerkt modern bemand of onbemand vliegtuig zoals de F-35 of de MQ-9 met hun grote vliegbereik tijdens een enkele missie kan vergaren.

Het artikel lijkt daarom op een pleidooi voor de vooroorlogse verkenner op de fiets in plaats van voorrang te geven aan de al lang bewezen technologische capaciteiten van het luchtwapen.

De uiteindelijke investering voor vier nieuwe onderzeeboten zal waarschijnlijk ongeveer op

hetzelfde bedrag uitkomen als voor de 37 F-35's die de luchtmacht mag aanschaffen of een groot aantal *flights* (vijf toestellen, inclusief grondstations) onbemande vliegtuigen, iets waar nu geen geld voor is. Maar de effectiviteit van die 37 F-35's is onvergelijkbaar veel groter dan van die vier boten. Immers, van die onderzeeboten zullen er voor inzet slechts één langdurig en twee voor kortere tijd beschikbaar zijn, waarbij het ook nog eens een paar weken duurt voor die boten in het operatiegebied zullen zijn gearriveerd.

De vaarsnelheid is sinds de jaren zestig van de vorige eeuw nauwelijks toegenomen. Een operatiegebied dat zich dan ook nog eens beperkt tot de zee en de kust. Maar de strijd (denk aan Afghanistan en het Midden-Oosten) speelt zich nu juist niet aan de kust maar ver op het land af, waar in geen velden of wegen zee te zien is. Dus op plaatsen waar de vliegende platforms nu juist wel kunnen komen, binnen een etmaal als het moet. En in veel grotere aantallen – ten minste vier langdurig, acht voor kortere tijd – dan die twee boten.

De onderzeeboot heeft een grote maritieme slagkracht en daarin ligt ook zijn forte, maar ook die is voor de strijd op het land niet aan de orde, tenzij er kruisvluchtwapens op worden gestationeerd, maar daar lijkt geen sprake van te zijn. De gevechtskracht van de F-35 en een bewapende MQ-9 daarentegen is direct en overal beschikbaar. Deze systemen kunnen niet alleen inlichtingen verzamelen en radar-signalen detecteren, zij kunnen ook vijandelijke luchtverdedigingssystemen onderdrukken, fungeren als commandocentrale in de lucht en doelen direct aangrijpen.

Qua prijs-kwaliteit is de opbrengst van de F-35 en de MQ-9 dus oneindig veel groter dan van die onderzeeboten.

* De auteur is hoofdredacteur van *Onze Luchtmacht*.

¹ J.T. van de Kuijt, 'Verkenner onderwater. Het belang van de onderzeeboot als inlichtingsensor', *Militaire Spectator* 186 (2016) (3)

ANTWOORD OP MENINGEN VAN ANDEREN

Het artikel 'Verkenner onderwater' is het resultaat van een studie tijdens mijn stage bij DIVI, specifiek gericht op de rol van de onderzeeboot als inlichtingsensor. Het doel van dit onderzoek was geen vergelijkende studie om de onderzeeboot als inlichtingsensor te vergelijken met andere systemen. De

krijgsmacht beschikt over een breed spectrum aan inlichtingsmiddelen die complementair aan elkaar zijn. De inzet van deze middelen hangt af van het soort operatie en dit vereist dan ook een heel ander type onderzoek. ■

Judith van de Kuijt, MSc

MILITAIRE SPECTATOR

Schrijft u een gastcolumn in de Militaire Spectator?

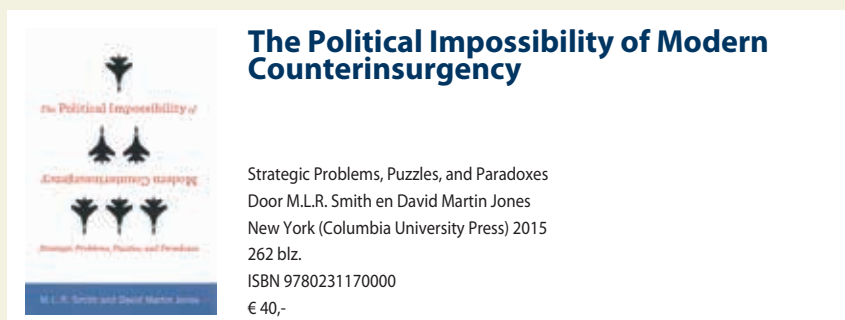
De redactie van de *Militaire Spectator* daagt de lezers uit een gastcolumn te schrijven.

Het thema is vrij, maar moet passen binnen de formule van het tijdschrift. De boodschap moet relevant zijn voor de lezers. Het moet gaan om een gefundeerde eigen mening, om een logisch opgebouwd betoog en de feiten moeten kloppen en verifieerbaar zijn.

Uw bijdrage mag maximaal duizend woorden tellen. U kunt uw bijdrage sturen naar de bureauredactie (zie colofon) of aanbieden via de website. De redactie wacht reacties met belangstelling af.

De hoofdredacteur

Wie vindt dat de moderne krijgsmacht in tegenwoordige conflicten haar strikt militaire primaat verloren heeft en verworpen is tot een *soft military power* die tot doel heeft met bescheiden militaire middelen en vooral diplomaten, sociaal werkers en constructeurs-technici in militair uniform stabiliteit en veiligheid te bieden aan de burgers in conflictgebieden, kan aan *The Political Impossibility of Modern Counterinsurgency* zijn hart ophalen. Sinds de ineenstorting van de Sovjet-Unie en 9-11 lijkt het alsof conventionele oorlogen uit de tijd zijn en conflicten nu en in de nabije toekomst de vorm aannemen van burgeroorlogen en oorlogen met fraaie labels als *low intensity*, *asymmetrisch*, *irregular*, *onconventioneel*, *terrorisme*, *guerrilla*, et cetera. Met het bestrijden van dit soort *insurgent wars* is het begrip counterinsurgency (COIN) ontstaan; COIN als een uniek, zich van andere vormen onderscheidend type oorlogvoering dat volgens de auteurs als een soort blauwdruk model staat voor hoe oorlogen tegenwoordig gevoerd moeten worden.

Bijzonder of niet?

De politicologen M.L.R. Smith en David Jones zien COIN als een van

de belangrijkste redenen dat de hedendaagse insurgency-conflicten maar voortduren en niet tot een succesvol einde kunnen worden gebracht. In de eerste hoofdstukken gaan zij uitgebreid in op de alom tegenwoordige neiging oorlogen in hun oneindige verscheidenheid vergaand te classificeren, in categorieën op te delen. De auteurs geven aan dat er vele bezwaren kleven aan het begrip en gebruik van COIN als een aparte manier van oorlog voeren. De belangrijkste hiervan zijn dat COIN als een eigenstandige manier van oorlog voeren, met zijn eigen methoden, technieken en procedures (doctrines) voorbij gaat aan het feit dat counterinsurgency niet meer en niet minder is dan een specifieke verschijningsvorm van het begrip oorlog. De gedachte dat elke oorlog uniek in zijn soort is, afhankelijk van de aard het conflict, de locatie, het tijdsgewricht en de sociale en culturele context waarin het conflict plaatsvindt, roept de vraag op wat er zo bijzonder is aan COIN. Vaak wordt verwezen naar de Britse koloniale oorlogen en de oorlogen in Algerije, Maleisië en Vietnam en – meer recent – naar de ervaringen in Irak en Afghanistan om het unieke karakter van COIN te benadrukken. De auteurs stellen

daar tegenover dat die conflicten vaak dezelfde kenmerken hebben als conventionele oorlogen en dat conventionele oorlogen in essentie ook asymmetrisch van karakter zijn omdat er anders geen winnaar kan zijn. Kortom, 'A war is a war is a war is a war', met alle kenmerken van een conventionele oorlog. De in het boek geciteerde uitspraak over COIN van generaal Petraeus, 'to include every military tactic in his arsenal except the use of nuclear weapons', sluit hier goed bij aan. En daarmee is COIN in tegenstelling tot de mening van menig beroemd militair historicus en krijgskundige, onder wie John Keegan en Martin van Creveld, onderhevig aan dezelfde principes van de conventionele oorlog en de daarbij behorende Clausewitziaanse zienswijze dat oorlog een politieke handeling is met politieke doelstellingen.

Set of guidelines

De centrale stellingname van Smith en Jones is dat COIN niet meer is dan een technocratische set van tactische en operationele *guidelines*, die grote politieke consequenties kan hebben. COIN zou echter zijn verworpen tot een dogma waarin de politiek-strategische component grotendeels of geheel ontbreekt. De vaak anti-Clausewitziaanse stellingname van verschillende vooraanstaande COIN-aanhangers zou volgens Smith en Jones berusten op de misvatting dat de oorlogstheorie van Von Clausewitz zich uitsluitend zou beperken tot *nation-state warfare* en daarmee ongeschikt voor *insurgency wars* zou zijn. Deze discussie doet nogal academisch aan. Maar de stellingname van de auteurs dat de politieke doelen van

de COIN meer ideologisch van aard zijn dan realistisch is herkenbaar. Gedachte dat een naar westers model georiënteerde, goed functionerende democratie op korte tot middellange termijn kan worden ingevoerd in etnisch, religieus verdeelde tribale samenlevingen als bijvoorbeeld Irak, Syrië en Afghanistan is bijna per definitie – en is dat ook gebleken – een illusie. Hoe goed bedoeld PRT's (*Provincial Reconstruction Teams*) ook zijn, de *support* aan de lokale bevolking heeft in dit soort verdeelde en tribale samenlevingen ook tot gevolg dat de positie van de lokale heersers (*war lords*) verstevigd wordt, wat ten koste gaat van het centrale, nationale gezag en *state building*, aldus de auteurs.

Ander beeld Brits optreden

De huidige COIN-doctrine zou haar oorsprong gevonden hebben in de manier waarop het Britse leger haar opstanden in Kenia en vooral Maleisië heeft bestreden. Kenmerken van die methode zouden zijn *minimum force*, civiel-militaire samenwerking (*hearts and minds*) en tactische flexibiliteit. Opmerkelijk is hoe Smith en Jones een totaal ander beeld schetsen van het Britse militaire en bestuurlijke optreden tijdens hun koloniale en de-kolonisatieoorlogen. Vooral daar waar successen werden geboekt waren er vaak uiterst repressief bestuurlijke verhoudingen en grof militair geweld met het hele gamma aan wreedheden en bloedbaden die daarbij kunnen horen. Succesvolle *counterinsurgencies* zouden vooral te danken zijn aan de politieke wil en de politieke vastberadenheid de krijgsmacht ook echt in te zetten.

Het zal duidelijk zijn dat de auteurs weinig op hebben met het COIN-concept. COIN zou vooral een verhalende constructie zijn waarmee men de complexiteit van de huidige oorlogen tracht te verklaren op basis van een gefilterde herinterpretatie van de insurgencies in het verleden. Volgens Smith en Jones deugt het COIN-concept conceptueel, militair theoretisch en historisch niet en daarom zou het geen basis moeten zijn voor het bestrijden van hedendaagse insurgencies.

Geen concrete oplossingen

The Political Impossibility of Modern Counterinsurgency is geen gemakkelijk toegankelijk boek, en dat niet in de laatste plaats door het voor Nederlanders soms ongebruikelijke Engels van de auteurs. De voortdurende kritiek op alles waar COIN voor staat en de veelvuldige herhaling van argumenten door de hele tekst doen zo nu en dan drammerig aan en dat hindert de leesbaarheid. Het boek doet ook weinig recht aan de feitelijke politieke, strategische en tactische problemen waarmee men in de praktijk van de bestrijding van insurgencies te maken heeft. Zo hoeft de lezer geen concrete oplossingen te verwachten, anders dan algemene aanbevelingen hoe een insurgency het hoofd te bieden. Daarentegen, het advies om in de bestrijding van de huidige jihadistische *global terror* vooral meer aandacht te geven aan de ideologische achtergronden van het jihadisme en de daarbij behorende scholingsinstituten, in plaats van zich te richten op allerlei afgeleiden zoals de sociaal-econo-

misch zwakke achterstandswijken, sociale netwerken en gevangnissen als bronnen voor rekrutering, heeft sinds de aanslagen in Parijs toch een minder obligaat karakter gekregen.

Praktijk doorslaggevend

Het ligt voor de hand om de huidige COIN-strategieën en doctrines aan een kritische beschouwing te onderwerpen. Meer dan tien jaar oorlog in Irak en Afghanistan, het huidige Syrische conflict en de recente jihadistische wereldwijde terreur van IS, al-Qaida en aanverwante groepen, vormen meer dan voldoende rechtvaardiging daarvoor. De praktijk van COIN zal daarbij doorslaggevend moeten zijn en Smith en Jones dragen daarvoor een aantal kritische krijgskundige overwegingen en beoordelingscriteria aan. Een nuttig boek daarom. ■

Prof. dr. W. M. Oppedijk van Veen

Smeerpijperij

Linda Polman

Hebben VN-vredesmissies impact? Nou en of. Negen maanden na de aardbeving, in oktober 2010, brak in Haïti een verschrikkelijke cholera-epidemie uit. Meer dan 9000 doden zijn geteld (Artsen zonder Grenzen denkt dat er nog duizenden ongeteld zijn) en bijna een miljoen mensen raakten besmet. Deskundigen destijds legden uit dat dat geen wonder was. Vele honderdduizenden Haïtianen verloren hun huis in de beving en waren door de VN en hun internationale hulppartners in tentenkampen ondergebracht, hutjemutje, zoals de cholera-bacil dat graag ziet.

Maar in werkelijkheid lag de oorsprong van de cholera-uitbarsting op grote afstand van het aardbevingsgebied. Artsen wisten tot op de centimeter te bepalen wáár precies: pal buiten de muren van een vooruitgeschoven militaire post van de VN-missie MINUSTAH in het gehucht Méyè. Binnen die muren waren Nepalese blauwhelmen neergestreken, vers uit Kathmandu, waar cholera endemisch is. Het Nepalese kamp lag pal aan een zijtak van Haïti's grootste en belangrijkste rivier, de Artibonite. Mensen gebruiken het rivierwater om te baden, te koken en te drinken. Vanuit hun kamp loosden de Nepalezen hun rioolwater zó de rivier in.

Het laatste geval van cholera in Haïti was in 1860. In de eerste maand na de aankomst van de Nepalezen waren al 2000 choleradoden geteld en 7000 besmettingen; allemaal stroomafwaarts van de Nepalese rioolpijp.

Frappant? De VN vindt van niet en houdt sinds 2010 al stug vol niets met de cholera-explosie te maken te hebben.

Op 5 april 2016 kreeg de Britse krant *The Guardian* een rapport toegespeeld uit de geheime archieven van de VN. Het dateert van een maand ná de cholera-uitbraak en laat zien dat de VN toen niet alleen al wist van de Nepalese smeerpijperij, maar ook dat hetzelfde gebeurde in een op de tien VN-kampen in Haïti: blauwhelmen kieperden hun rioolbagger zó over het hek de natuur in. En zeven van de tien VN-kampen smeten hun afvalwater uit keukens en douches over de muur naar buiten. MINUSTAH had vijf

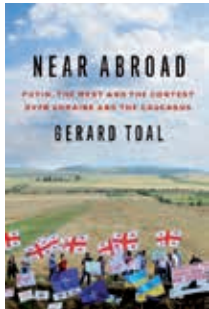
waterzuiveringsinstallaties naar Haïti meegenomen. Twee daarvan waren stuk. De andere drie waren nooit uitgepakt vanwege 'concurrerende prioriteiten'.

Ook na de onthulling van dit rapport houdt de VN vol van niets te weten, als een met chocola besmeurde kleuter die zegt niet te snappen hoe die Nutellapot leeg is geraakt. In New York proberen 1500 Haïtiaanse cholera-overlevenden de VN aan te klagen voor nalatigheid. Een andere groep, die zich Code Blue noemt, probeert VN-blauwhelmen aansprakelijk te stellen voor seksueel misbruik. 'Ti-MINUSTAH's' heten de kinderen in Haïti die uit het misbruik geboren worden, kleine Minustaatjes. Na de aardbeving circuleerde in Haïti een boekje voor buitenlandse militairen en andere hulpverleners met een 'essentiële Creoolse woordenschat'. Eén handige zin in dat boekje luidde: 'Ou pa oblye kite moun fè bagay ak ou pou manje ou dwe resevwa gratis': U hoeft niet in te stemmen met seks in ruil voor hulpvoedsel. Het woordje 'pa' werd soms weggelaten, kennelijk. Het is zeer de vraag of het tot rechtszaken gaat komen. Blauwhelmen zijn immuun voor vervolging, ongeveer zoals staatshoofden en diplomaten. Ze kunnen alleen veroordeeld worden door hun eigen regeringen en dat gebeurt zelden of nooit.

De civiele kant van de hulpoperatie in Haïti heeft er trouwens net zo goed met de pet naar gegooid. Met spotgoedkope chloor zou de cholera prima te bestrijden zijn geweest, maar een half jaar na de uitbraak waren in slechts 20 procent van alle opvangkampen voor aardbevings-slachtoffers chloorwatertappunten te vinden. Zes maanden later in nog maar 10 procent. En van de 12.000 kamplatrines kon slechts een derde gebruikt worden. De rest was verstopt of overstroomd.

Aldus, door laksheid links en rechts, kon de cholera-epidemie tot volle wasdom komen. 'First, do no harm', staat in de basisbeginselen van de humanitaire hulpverlening. In Haïti waren het hulpverleners zélf die levensgevaarlijk waren. ■

SIGNALERINGEN

Near Abroad

Putin, the West and the Contest for Russia's Rimlands
Door Gerard Toal
Oxford (Oxford University Press) 2016
272 blz.
ISBN 9780190253301
€ 25,-

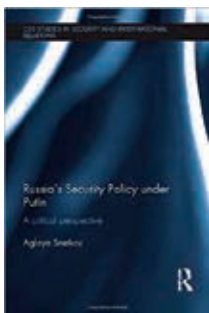
In *Near Abroad* onderzoekt Gerard Toal de politiek-geografische ontwikkelingen van de afgelopen tijd in de voormalige Sovjet-Unie. Hij kijkt naar de Russische interventie in Georgië/Zuid-Ossetië in 2008, waarmee Rusland zijn aanspraken in omliggende gebieden kracht bij zette. Terwijl de internationale kritiek verstomde, bereidde Moskou de annexatie van de Krim voor, wat in 2014 tot een politieke crisis en buitenlandse sancties leidde. De VS en landen in Europa zagen zich gedwongen hun betrekkingen met Rusland in een nieuw licht te zien. Die nieuwe realiteit doet denken aan de Koude Oorlog, waarbij Moskou zich tegenover de NAVO geplaatst ziet en zijn invloedssfeer wil uitbreiden.

Explaining Russian Foreign Policy Behavior

Theory and Practice
Door Alexander Sergoenin
New York (ibidem Press) 2016
220 blz.
ISBN 9783838267821
€ 32,-

In de tijd na de Sovjet-Unie is in Rusland een debat ontstaan over de buitenlandse politiek, de doelen daarvan en de middelen om die te bereiken. Aleksander Sergoenin, hoogleraar internationale betrekkingen aan de universiteit van St. Petersburg, beschrijft in *Explaining Russian Foreign Policy Behavior* de belangrijkste stromingen, zoals 'realpolitik', neo-marxisme en radicaal nationalisme. Sergoenin analyseert het beleid van diverse departementen en kijkt welke belangengroepen druk op Moskou uitoefenen. Volgens Sergoenin is er langzaam een nieuwe consensus in de Russische buitenlandse politiek aan het ontstaan, die nauw verbonden is met de zoektocht naar een nieuwe nationale identiteit.

Russia's Security Policy under Putin

A Critical Perspective
Door Aglaya Snetkov
Londen (Routledge) 2016
262 blz.
ISBN 9781138200791
€ 115,-

Aglaya Snetkov, onderzoekster aan het Center for Security Studies in Zürich, analyseert in *Russia's Security Policy under Putin* de veiligheidspolitiek onder de Russische president. Zij kijkt specifiek hoe de krachten die de binnenlandse en buitenlandse belangen vertegenwoordigen op elkaar inwerken bij het creëren van een samenhangend veiligheidsbeleid. Als case study gebruikt zij Tsjetsjenië, één van de prioriteiten in Poetins veiligheidspolitiek tijdens zijn eerste termijn. Nadat Tsjetsjenië in een nieuwe grondwet tot deel van Rusland was verklaard, kwamen de prioriteiten elders te liggen. Volgens Snetkov zijn er tijdens Poetins tweede termijn als president de nodige parallellen en past Rusland geleerde lessen toe.

The New Cyberwar

Technology and the Redefinition of Warfare
Door Dennis F. Poindexter
Jefferson (McFarland) 2015
228 blz.
ISBN 9780786498437
€ 35,-

Informatiesystemen, inlichtingen, propaganda en de media. Dat zijn volgens Dennis Poindexter de wapens waarmee conflicten in het huidige informatietijdperk beslecht worden. In *The New Cyberwar* schrijft hij dat, in tegenstelling tot de conventionele strijd uit het verleden, de slag nu deels onzichtbaar plaatsvindt en niet altijd een duidelijke winnaar kent. De strijd speelt zich vaak af zonder medeweten van burgers en de slagvelden zijn onder meer de economie en *command and control*-netwerken. Poindexter, in het verleden lid van het Amerikaanse *President's Critical Infrastructure Protection Committee*, noemt ook de Krim, waar de cyberwar al voorbij was toen de Russische infanterie daar in 2014 arriveerde.

Masteropleiding Military Strategic Studies aan de NLDA

De Faculteit Militaire Wetenschappen verzorgt de master *Military Strategic Studies*, een erkende en geaccrediteerde Engelstalige wetenschappelijke opleiding. Belangstellenden kunnen nu al reageren voor de master die start in 2016.

De brede master bestudeert de rol van krijgsmachten in de context van hedendaagse veiligheidspolitieke vraagstukken en bestaat uit vier verplichte *courses*. Daarnaast dient men een keuze te maken uit één van de drie afstudeerrichtingen (*tracks*), namelijk War Studies, Intelligence & Security of Military Management & Logistics. De tracks worden gecompleteerd met een *elective*. Het volgen van één of meer losse *courses* (elk 5 EC) is ook mogelijk.

Inhoud

De master geeft inzicht in de functie van krijgsmachten in diverse soorten contemporaine conflicten en operaties, zoals Iraqi Freedom, Allied Force (Kosovo) en Afghanistan. Ook etnische conflicten en burgeroorlogen, zoals op de Balkan, komen aan bod. De student verdiept zich in politieke, maatschappelijke en wetenschappelijke analyses, debatten en theorievorming en de juridische en ethische vraagstukken rond legitimering van militair optreden. Verder besteedt de studie aandacht aan de interne managementdynamiek van defensieorganisaties en de positie van krijgsmachten in moderne westerse maatschappijen.

Doelgroep

De tweejarige modulaire master heeft een omvang van 60 EC en is in eerste instantie bedoeld voor militairen en burgers met een bacheloropleiding (of lang model KMA en KIM) en – voor militairen – circa vijf jaar werkervaring in een militaire context. Daarnaast kunnen ook andere geïnteresseerden met minimaal een (relevante) bacheloropleiding zich aanmelden.

Meer informatie

De website van de NLDA geeft meer informatie over de inhoud, opzet en toelatingseisen van deze master. De inschrijving voor de master MSS Class 2016 loopt van 1 februari tot en met 30 april. Belangstellenden kunnen nu al mailen naar: master.mss@mindef.nl.

